

Korona tilannekuva

Työ- ja elinkeinoministeriö

5.10.2020

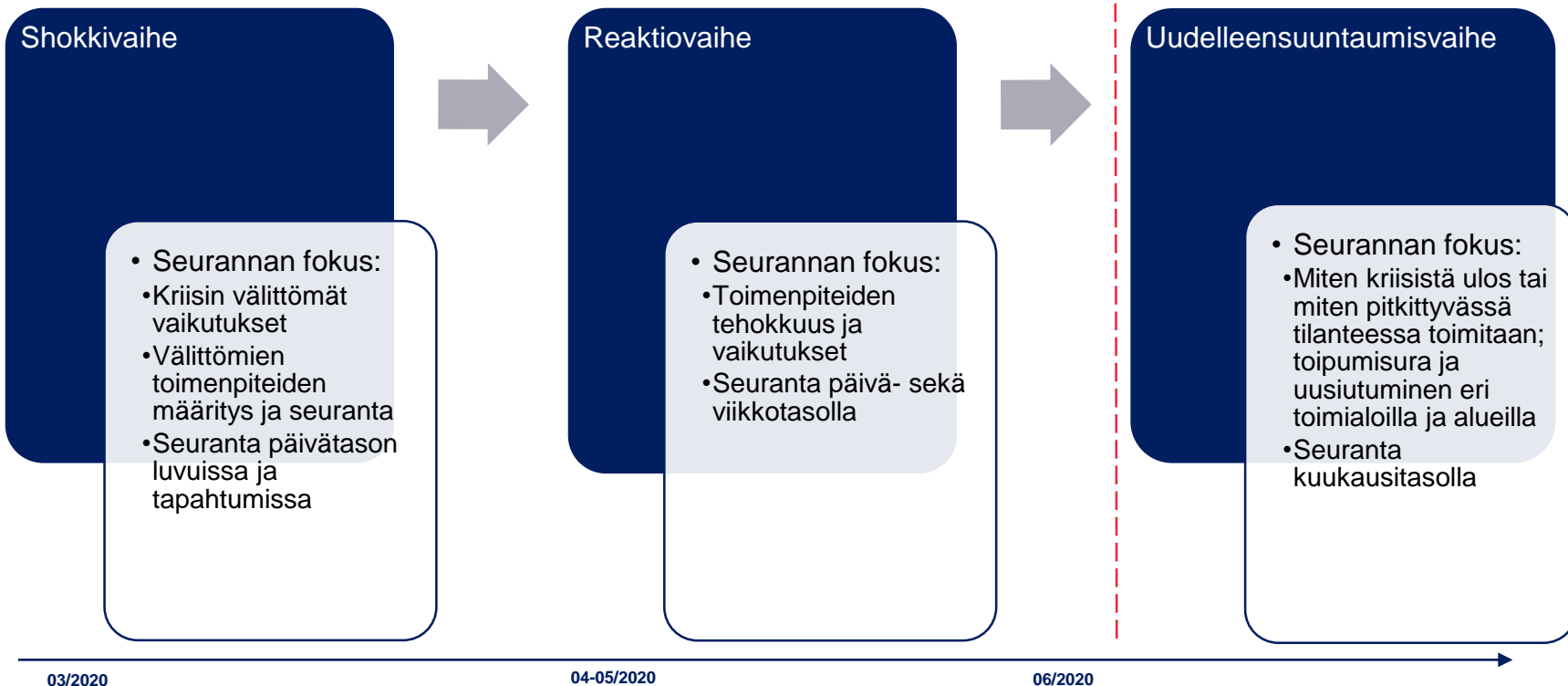

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Tilannekuva | Työ- ja elinkeinoministeriö

Tilannekuvan kehitysvaiheet koronakriisissä

Tilannekuvan rakenne

Yhteenveto	4
<hr/>	
1. Työ- ja elinkeinoministeriön toimenpiteet ja vaikutuksien seuranta	
1.1. Rahoitusinstrumentit	6
1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta	21
1.3. Toimiala-analyysi: teollisuus, palvelut ja kauppa	39
<hr/>	
2. Toimintaympäristön kehitys	
2.1. Taloustilanteen tarkastelu: makrotalous, luottamusindikaattorit, markkinatarkastelu	58
2.2. EU- ja kv-tilanne	68
2.3. Energiamarkkinoiden tilanne	70
<hr/>	
3. Huoltovarmuus	72

Tilannekuva

Yhteenveto I

Rahoitusinstrumentit

- TEM –konsernin kriisirahoituksen kohdentuminen eniten kärsineille toimialoille on ollut verrattain hyvä
- Suorista tuista hakuaikaa on jäljellä enää ravitsemusyrittäjien uudelleentyöllistämistuessa (31.10.asti). Valtaosa eri rahoitusinstrumenttien hakemuksista on käsitelty,
- Yksinyrittäjien tukea tullaan arvioin mukaan myöntämään vain vajaa 40% varatusta rahoituksesta (n. 95/250 miljoonaa euroa).
- Lainamuotoisen tuen kysyntä on jatkunut edelleen vähäisempänä

Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta

- Konkurssitilanteessa ei edelleenkään nousua. Yritykset ovat selviytyneet kesän yli valtion ja omien rahoitus- ja tuki-instrumenttien avulla. Myös konkurssilainsäädännön väliaikainen muutos vaikuttaa.
- Lomautettuja on jo yli 100 000 vähemmän kuin kevään huippuaikana. Kokoaikaisesti lomautettujen työttömien työnhakijoiden määrä on laskenut edelleen syyskuun aikana ja on nyt lokakuun alussa alle 60 000 TEM:n rekisteriseurannan perusteella. Viime vuoteen verrattuna lomautettuja on edelleen moninkertaisesti. Vaikka kasvun pahin piikki on jo selkeästi ohitettu, kasvu ei hidastu enää samaan tahtiin kuin kesä-heinäkuussa.
- Muiden kuin lomautettuna olevien työttömien työnhakijoiden määrä on myös edelleen laskenut elokuun lopusta. Työttömien määrän lasku kesän jälkeen on normaalia kausivaihtelua ja normaalisti määrä kasvaa joulukuussa.
- TE-toimistot ovat toistaiseksi saaneet melko vähän ilmoituksia irtisanomisiin johtaneista yt-neuvotteluista, mutta elo-syyskuussa tietoon onkin tullut hälyttäviä uutisia useammasta isojen yritysten yt-neuvottelujen aloittamisista. Ne eivät vielä näy työmarkkinatilastoissa, mutta ennakoivat tilanteen heikkenemistä ehkä aiemmin kuin TEM on kesäkuussa ennustanut.
- Lomautusten perusteella toimialoista mara-toimialan yritykset ja alueista Lappi ja Uusimaa ovat kärsineet eniten koronakriisistä.
- Nuorten työttömyys on edelleen huolestuttava ja pitkäaikaistyöttömyys on koronakriisin aikana kääntynyt nousuun.
- TE-hallintoon ilmoitettuja uusia avoimia työpaikkoja on edelleen vähemmän kuin viime kesänä, mutta kevään jälkeen tilanne on kuitenkin parantunut.

Tilannekuva

Yhteenveto |

Talouden ja toimialojen tilanne

Kesän aikana käynnistynyt talouden elpyminen on pysähtynyt Suomessa. Palvelualojen lähiajan näkymät heikkenivät uudestaan koronavirustartuntojen levitessä ja siirryttäessä kohti kiihtymisvaihetta. Teollisuuden tuotanto-odotukset pysyvät vaimeina, mutta elvytyksestä ja kysynnän paluusta ennustetaan vetoapua.

• *Myönteistä kehitystä:*

Yrityksille kohdistetuilla tukitoimilla on osaltaan onnistuttu pitämään vireille pantujen konkurssien määrä edellisvuotta pienempänä.

Kuluttajien ostoaikeet yhä hyvät, vaikka yleisesti luottamus laski syyskuussa. Se ennakoii kulutuksesta vetoa taloudelle, jos vain epävarmuuden leviäminen teollisuuden kautta laajalti talouteen ja massiiviset työpaikkojen menetykset vältetään.

Kansainvälisen talouden vire on jatkunut, vaikkakin hidastunut erityisesti palvelualoilla.

→ **Muutos aiemmasta tilannekuvasta: Maailmantalouden elpymisvauhti on hidastunut. Lupaavina ovat jatkuneet signaalit Saksan ja Ruotsin teollisuudesta. Suomessa teollisuustuotannon syöky pysähtyi.**

• *Heikkoa kehitystä ja riskitekijöitä:*

Riski talouden elpymiselle on toteutunut, kun tartuntojen määrä kääntyi elokuussa nousuun ja on kasvanut nopeasti useassa EU-maassa. Uudet rajoitustoimet heikentävät talouden toimeliaisuutta. Maailmantalouden V-muotoinen talouden elpyminen entistä epätodennäköisempää.

Teollisuustuotanto kasvoi heinäkuussa edellisestä kuukaudesta mutta laski vuodentakaisesta. Teollisuuden uusissa tilauksissa ei näy syyskuussa käännettä parempaa eikä teollisuuden odotuksissakaan, vaikka Suomen päävientimarkkinoilla teollisuuden veto on ollut vahvaa kesän jälkeen. Saksan ja Ruotsin kasvuodotukset eivät ole välittyneet vielä uusina tilauksina Suomeen.

→ **Muutos aiemmasta tilannekuvasta: Elinkeinoelämän ja kuluttajien luottamus kääntyivät hienoiseen laskuun.**

Energiamarkkinat

- Energijärjestelmä ja -markkinat toimivat normaalisti
- Energiatuotteiden kysyntä on normalisoitumassa
- Lämmityskaudella 20/21 on odotettavissa turpeen käytön kasvua metsäteollisuuden sivutuotteiden saatavuuden heikkenemisen vuoksi

Huoltovarmuus

- Tartuntamäärät ovat kasvaneet alkusyksyn aikana. Sairaanhoidopiirit, kunnat ja sosiaali- ja terveydenhuoltoalan yksityiset yritykset varautuvat omatoimisesti, ja näitä hankintoja täydennetään HVKn ostoilla.
- Kriisin vaikutukset huoltovarmuuteen riippuvat pitkälti edelleen epidemian kestosta, talousvaikutuksista sekä elinkeinoelämän toimintakyvystä.

Tilannekuva

1.1. Rahoitusinstrumentit | Valtion talousarvion koronarahoitus

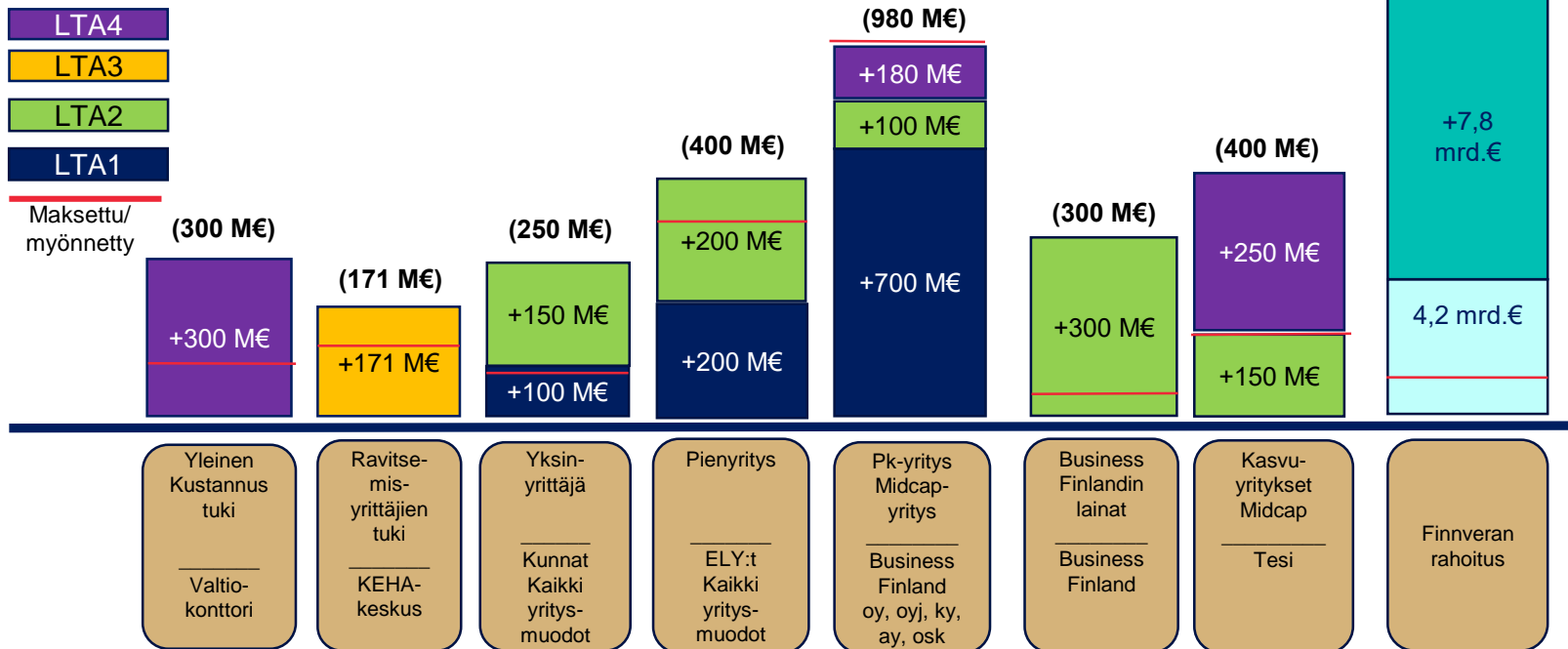

Yhteensä 2,8 mrd.€

Avustusmuotoinen rahoitus 2,1 mrd.€

Lainat & pääomasijoitukset
0,7 mrd.€

Takaukset
4,2 mrd.
→ 12 mrd.

Tilannekuva

1.1. Rahoitusinstrumentit | Business Finland; tunnusluvut 2.10.

Hakemukset

- Hakemusten lopullinen määrä on yhteensä 28 783 kpl (peruutetut hakemukset eivät ole mukana)
- Haettu summa on yhteensä 1,539 mrd. euroa.
- Esiselvitysten osuus (lkm) kaikista hakemuksista on 40,3%. Haettu rahoitus on 136,7 milj. euroa
- Lainahakemuksia yhteensä 142 kpl, 65 milj. euroa, myönnetty 19 milj. euroa ja maksettu 2,9 milj. euroa.

Päätökset

- Yli 98 % hakemuksista on käsitelty (näistä 64% hyväksytty ja 36% hylätty / lkm)
- Avoin, käsittelyssä oleva hankekanta (625 kpl / n. 81 milj. euroa) painottuu suurempiin kehityshankkeisiin, lähes kaikki esiselvitykset on käsitelty
- Käsitellyistä hankkeista mikroyritysten osuus on noin 70 %.
- Hyväksytty on yli 19 600 hanketta, joihin on myönnetty yhteensä noin 985 milj. euroa
- Tukimuodot (2.10.2020):
  - Esiselvitys liiketoiminnan häiriötilanteissa 79,8 milj. euroa
  - Kehitysrahoitus liiketoiminnan häiriötilanteissa 889,3 milj. euroa

Maksatus

- Hankkeille on maksettu noin 683 milj. euroa

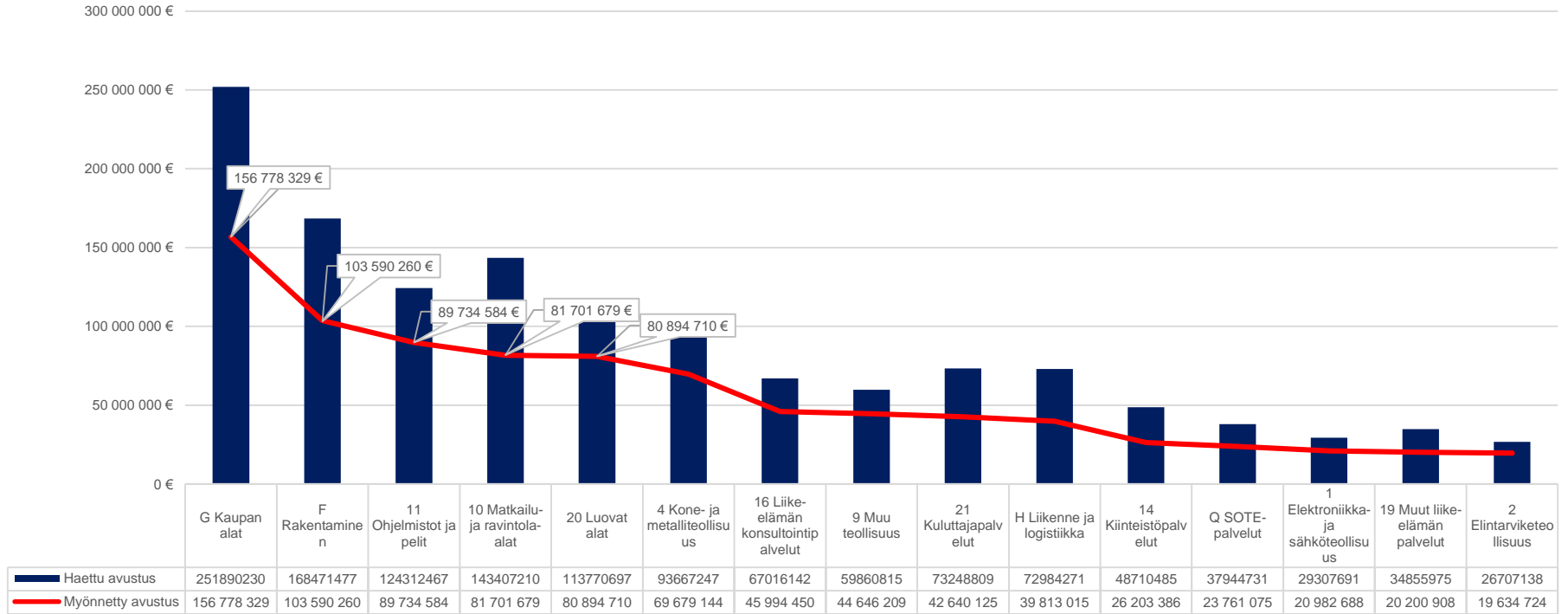
Lähde: Business Finland

Tilannekuva

1.1. Rahoitusinstrumentit | Business Finland; haettu ja myönnetty tuki toimialoittain (2.10. tilanne)

Business Finland, liiketoiminnan kehitysrahoitus häiriötilanteissa, toimialat TOP 15

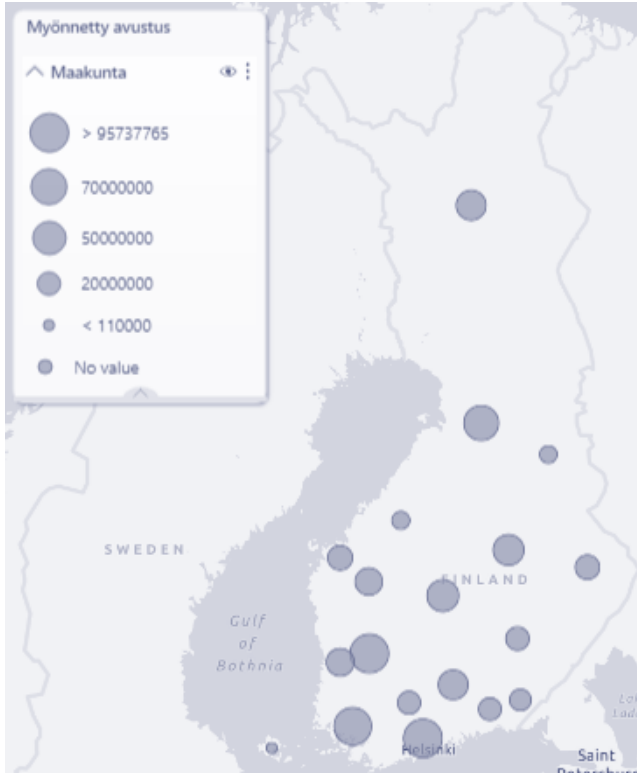

Lähde: Business Finland 2.10., toimialat ryhmitelty BF:ssa TOL 2018-luokittelun pohjalta

Tilannekuva

1.1. Rahoitusinstrumentit | Business Finland; rahoituksen jakautuminen alueittain

Lähde: Business Finland 2.10.

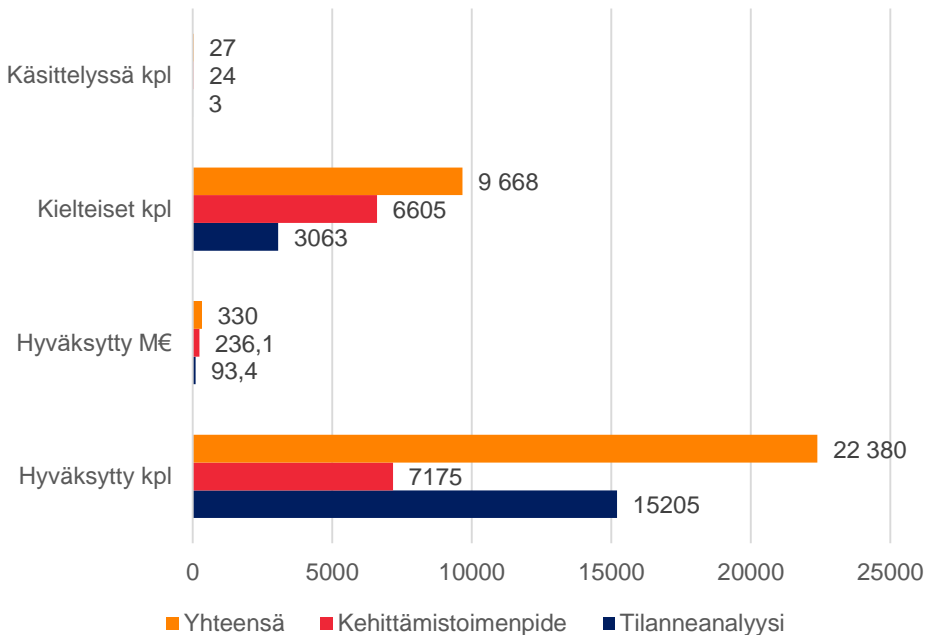
Maakunta	Hyväksytty tuki
Varsinais-Suomi	85 139 739 €
Uusimaa	395 334 454 €
Satakunta	28 088 178 €
Pohjois-Savo	32 883 792 €
Pohjois-Pohjanmaa	62 430 514 €
Pohjois-Karjala	22 524 103 €
Pohjanmaa	23 459 941 €
Pirkanmaa	95 737 765 €
Päijät-Häme	31 404 736 €
Lappi	31 562 633 €
Kymenlaakso	18 906 908 €
Keski-Suomi	34 494 889 €
Keski-Pohjanmaa	8 664 346 €
Kanta-Häme	19 507 311 €
Kainuu	8 089 574 €
Etelä-Savo	20 281 210 €
Etelä-Pohjanmaa	27 517 064 €
Etelä-Karjala	16 437 018 €
Ahvenanmaa - Åland	110 000 €

Tilannekuva

1.1. Rahoitusinstrumentit | ELY –rahoitus; tehdyt päätökset ja tunnusluvut

ELY tehdyt päätökset 1.10.

Lähde: MYLLY -tietoausta

ELY tunnusluvut 1.10.

Hakemukset

- ELY-keskukset vastaanottivat haun sulkeutumiseen (8.6.) mennessä yhteensä 33 112 hakemusta.
- Haettu 1 021 milj. euroa.

Päätökset

- ELY-keskukset ovat tehneet avustuspäätöksiä 1.10. mennessä yhteensä 32 048 kpl, joista myönteisiä päätöksiä 22 380 kpl (n. 68 % kaikista)
- Hylkäämisprosentti on n. 29 % (lkm)
- ELY-keskukset ovat myöntäneet rahoitusta yhteensä n. 329,5 milj. euroa
- Keskimyöntö
  - Tilanneanalyysi 6 143 euroa
  - Kehittämistoimenpide 32 905 euroa

Maksatukset

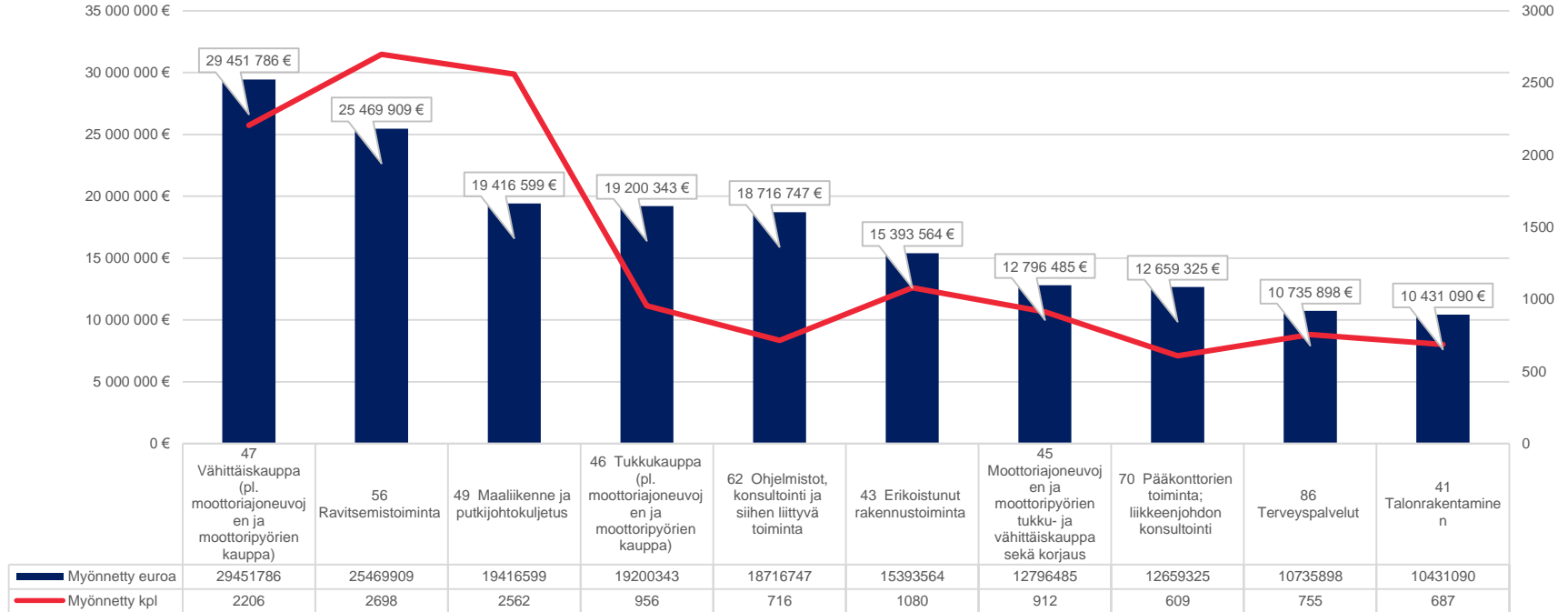
- ELY-keskusten korona-avustuksia on 4.10. mennessä maksettu 256 731 977 € sisältäen ennakkomaksun.

Tilannekuva

1.1. Rahoitusinstrumentit | ELY –rahoitus; haettu ja myönnetty rahoitus

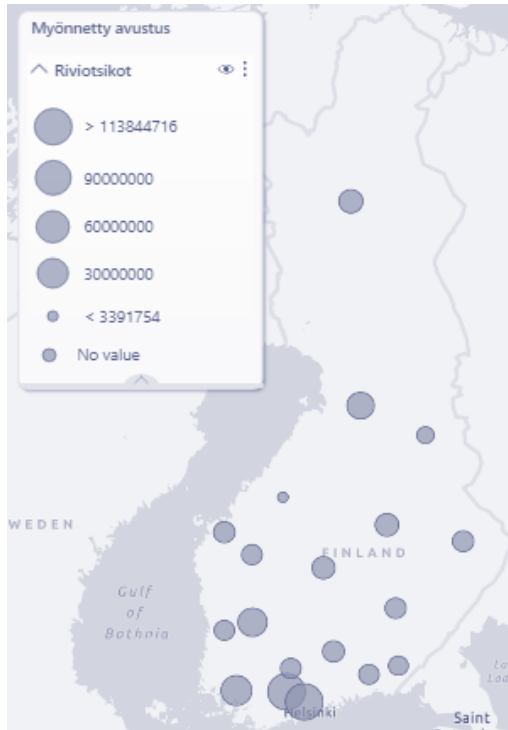
ELY koronarahoitus, toimialat TOP10

Lähde: 2.10 Yrtti-tietokanta

Tilannekuva

1.1. Rahoitusinstrumentit | ELY –rahoitus; myönnetty avustus maakunnittain

Maakunta	Myönnetty avustus €
Uusimaa	113 844 716
Varsinais-Suomi	29 489 461
Pirkanmaa	26 186 881
Pohjois-Pohjanmaa	22 378 805
Lappi	15 386 528
Pohjois-Savo	14 351 051
Keski-Suomi	13 401 828
Päijät-Häme	11 286 501
Pohjanmaa	11 005 762
Pohjois-Karjala	10 685 565
Etelä-Savo	10 082 916
Etelä-Pohjanmaa	9 517 201
Kanta-Häme	9 481 812
Satakunta	8 998 816
Kymenlaakso	8 842 046
Etelä-Karjala	7 635 950
Kainuu	3 531 574
Keski-Pohjanmaa	3 391 754

HUOM: Haku on valtakunnallinen ja aluejakaamaa arvioitaessa tulee huomioida käsittelyprosessiin liittyvät tekijät, hakemusten käsittelytilanne ja yrityskentän alueelliset erot.

Lähde: 2.10. Mylly tietoaalusta

Tilannekuva

1.1. Rahoitusinstrumentit | Finnvera; hakemukset, päätökset, takaukset 30.9.

Myönnetyt takaukset 1.3.-30.9.2020 yrityksen kokoluokan mukaan	milj. eur	%	kpl	%
Mikroyritykset, 0-9 hlöä	348,5	35 %	4 724	73 %
Pienet yritykset, 10-49 hlöä	298,7	30 %	1 408	22 %
Keskisuuret yritykset, 50-249 hlöä	167,2	17 %	318	5 %
Suuret yritykset, yli 249 yhlöä	190,5	19 %	51	1 %
Yhteensä	1 005,0	100 %	6 501	100 %

Hakemukset 1.3.-30.9.2020	milj. eur	kpl
Rahoitushakemukset	2 084	9 919
Muutoshakemukset	-	11 804

Päätökset 1.3.-30.9.2020	milj. eur	kpl
Myönteiset rahoituspäätökset, lainat, takaukset ja vientitakaukset	1 164	6 885
Kielteiset rahoituspäätökset	-	1 476
Muutospäätökset	-	10 875

Myönnetyt takaukset 1.3.-30.9.2020 päätoimialoittain	milj. eur	%	kpl	%
Teollisuus	420,0	42 %	1 951	30 %
Liike-elämän palvelut	247,7	25 %	1 624	25 %
Kauppa ja kuluttajapalvelut	182,9	18 %	1 722	26 %
Matkailu	142,9	14 %	1 121	17 %
Maatalouselinkeinot	11,4	1 %	83	1 %
Yhteensä	1 005,0	100 %	6 501	100 %

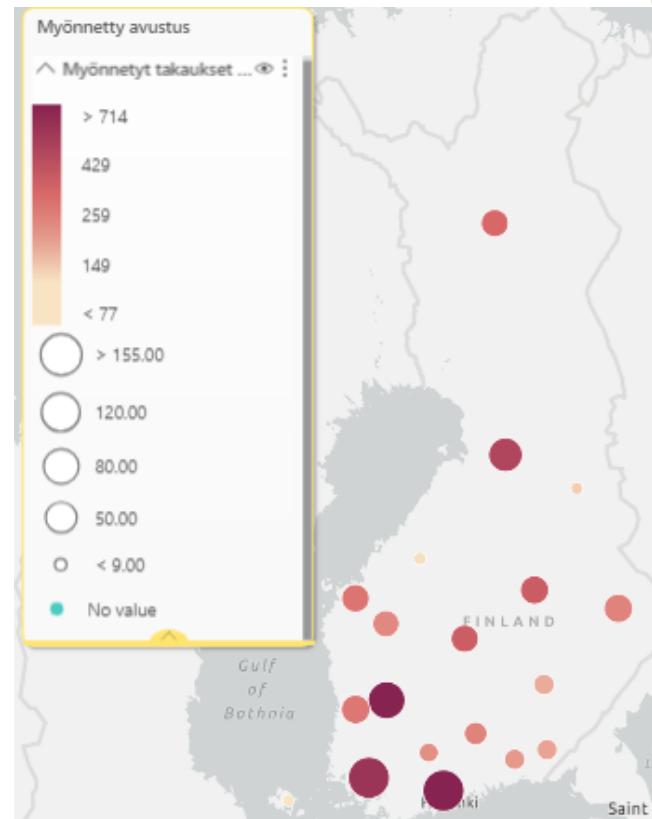
Lähde: Finnvera

Tilannekuva

1.1. Rahoitusinstrumentit | Finnvera; takaukset maakunnittain

Myönnetyt takaukset 1.3.-30.9.2020 maakunnittain	milj. eur	%	kpl	%
Uusimaa	326,8	33 %	2 014	31 %
Varsinais-Suomi	155,1	15 %	569	9 %
Satakunta	38,5	4 %	225	3 %
Kanta-Häme	14,4	1 %	172	3 %
Pirkanmaa	104,0	10 %	714	11 %
Päijät-Häme	20,8	2 %	197	3 %
Kymenlaakso	16,9	2 %	149	2 %
Etelä-Karjala	16,6	2 %	139	2 %
Etelä-Savo	17,0	2 %	131	2 %
Pohjois-Savo	36,6	4 %	317	5 %
Pohjois-Karjala	38,8	4 %	199	3 %
Keski-Suomi	32,0	3 %	314	5 %
Etelä-Pohjanmaa	27,1	3 %	187	3 %
Pohjanmaa	33,5	3 %	229	4 %
Keski-Pohjanmaa	10,4	1 %	82	1 %
Pohjois-Pohjanmaa	65,2	6 %	429	7 %
Kainuu	10,2	1 %	98	2 %
Lappi	31,2	3 %	259	4 %
Ahvenanmaa	9,8	1 %	77	1 %
Yhteensä	1 005,0	100 %	6 501	100 %

Tilannekuva

1.1. Rahoitusinstrumentit | Teollisuussijoitus; toimiala-, liikevaihto- ja henkilöstömääräjakauma

Teollisuussijoituksen vakautusohjelma 2.10.

Toimiala	Haettu rahoitus Tesiltä (€m)	Kpl	Sijoituspäätö kset (€m)	Kpl
Teollisuus	62	12	32	4
Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	10	1		
Rakentaminen	11	4		
Tukku- ja vähittäiskauppa	10	4		
Kuljetus ja varastointi	2	1	2	1
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	23	6	13	3
Informaatio ja viestintä	16	5		
Kiinteistöalan toiminta	2	1		
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	3	1	3	1
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	3	1		
Koulutus	4	2		
Taiteet, viihde ja virkistys	5	1	5	1
Muu palvelutoiminta	2	1		
Yhteensä	150	40	54	10

Lähde: Teollisuussijoitus

Tesi arvioi sijoitusprosessin aikana huolellisesti yhtiön aiempaa toimintaa, koronatilanteen vaikutuksia ja yrityksen potentiaalia tulevaisuudessa.

Tesi priorisoi hankkeita työllistämisaikutusten ja rahoitustarpeen kiireellisyyden perusteella.

Tesin vakautussijoitukset tehdään markkinaehtoisesti joko osakesijoituksina tai vaihtovelkakirjalainana.

Tesin sijoitukset eivät ole julkista yritystukea.

Liikevaihto vuonna 2019 (€m)	Haettu rahoitus Tesiltä (€m)	Kpl
Alle 10	5	3
10 - 39	55	21
40 - 199	41	12
200 tai enemmän	50	4
Yhteensä	150	40

Henkilöstömäärä Suomessa	Haettu rahoitus Tesiltä (€m)	Kpl
Alle 50	10	5
50 - 99	31	9
100 - 249	53	18
250 - 499	10	3
500 - 999	16	3
1 000 tai enemmän	30	2
Yhteensä	150	40

Tilannekuva

1.1. Rahoitusinstrumentit | Teollisuussijoitus; toimiala-, liikevaihto- ja henkilöstömääräjakauma

Venture Bridge 2.10.

Toimiala	Haettu rahoitus Tesiltä (€m)	Kappalemäärä	Sijoituspäätökset (m€)	Kappalemäärä
Software	6,0	11	3,1	5
Consumer	5,7	5	0,3	1
Health Tech	2,7	3		
Deep Tech	8,5	5		

Liikevaihto vuonna 2019 (€m)	Haettu rahoitus Tesiltä (€m)	Kappalemäärä	Sijoituspäätökset (m€)	Kappalemäärä
Alle 10	22,8	24	3,4	6
Yhteensä	22,8	24	3,4	6

Henkilöstömäärä Suomessa (henkeä)	Haettu rahoitus Tesiltä (€m)	Kappalemäärä	Sijoituspäätökset (m€)	Kappalemäärä
Alle 50	16,8	21	3,4	6
50 - 99	6,0	3	-	-
Yhteensä	22,8	24	3,4	6

Lähde: Teollisuussijoitus

Tilannekuva

1.1. Rahoitusinstrumentit | Kuntien tuki yksinyrittäjille

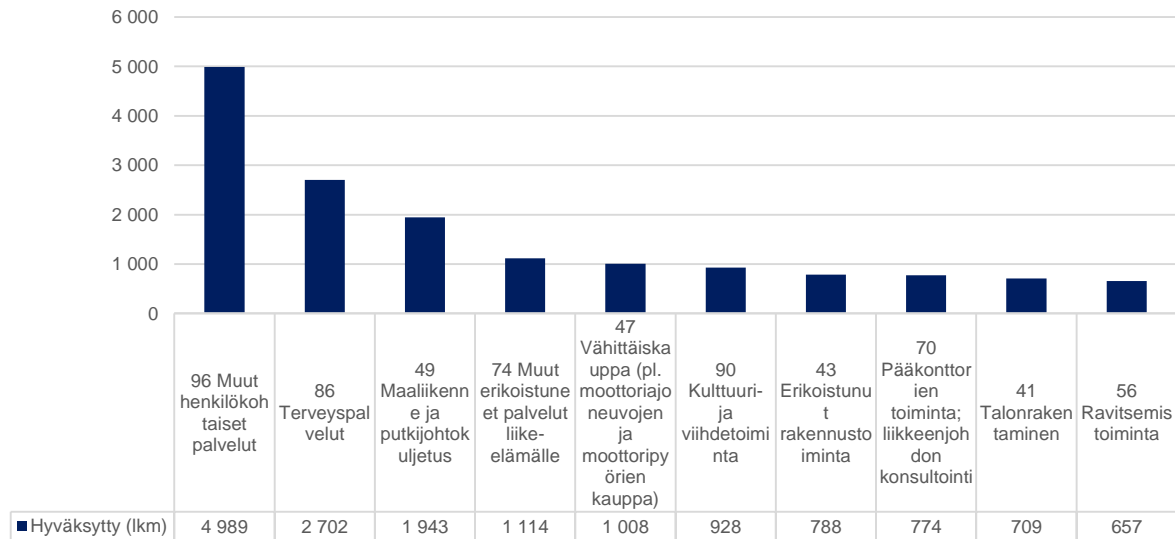

Arvio yksinyrittäjien tuen käytöstä perustuu TEM:n seurannan ei-satunnaiseen otokseen kunnista (otoksen kattavuus 250 milj. euron myöntövaltuudesta 56,9 % eli 142,26 milj. euroa.)

Arvion mukaan:

- 15.9.2020 tuesta oltiin myöntämässä n. 90 milj. euroa
- yhteensä tukea tullaan myöntämään arviolta noin 95 milj. euron edestä, joka on noin 38 % budjettiin varatusta 250 milj. euron rahoituksesta.
- tuen hakuaikaa yksinyrittäjillä oli syyskuun loppuun.

Hyväksytyt, toimialat TOP10 (lkm)

Lähde: TEM

Tilannekuva

1.1. Rahoitusinstrumentit | Ravitsemisyrittäjien tuki, 5.10 tilanne

Joukkomaksatukset

Joukkomaksatuksena hyvityksiä on myönnetty yhteensä **72,47 miljoonaa euroa 6257 yritykselle.**

Hakemusperusteiset

Hakemustilanne 5.10.2020	Hakemuksia	Hyväksytty	Hylätty	Myönnetty
Hyvitys toiminnan rajoittamisesta HAKU ON PÄÄTTYNYT 31.8.2020	1555	561	132	10 150 000 €
Tuki uudelleentyöllistämiseen HAKU AUKI 31.10.2020 SAAKKA	2806	1254	201	10 810 000 €

Lähde: Tietoalusta MYLLY ja <https://www.keha-keskus.fi/poikkeusrahoitus/mara/>

Tilannekuva

1.1. Rahoitusinstrumentit | Yritysten kustannustuki (Valtiokonttori)

Yritysten kustannustuen hakuaika päättyi 31.8.2020. Hakemusten käsittely jatkuu vuoden loppuun saakka.

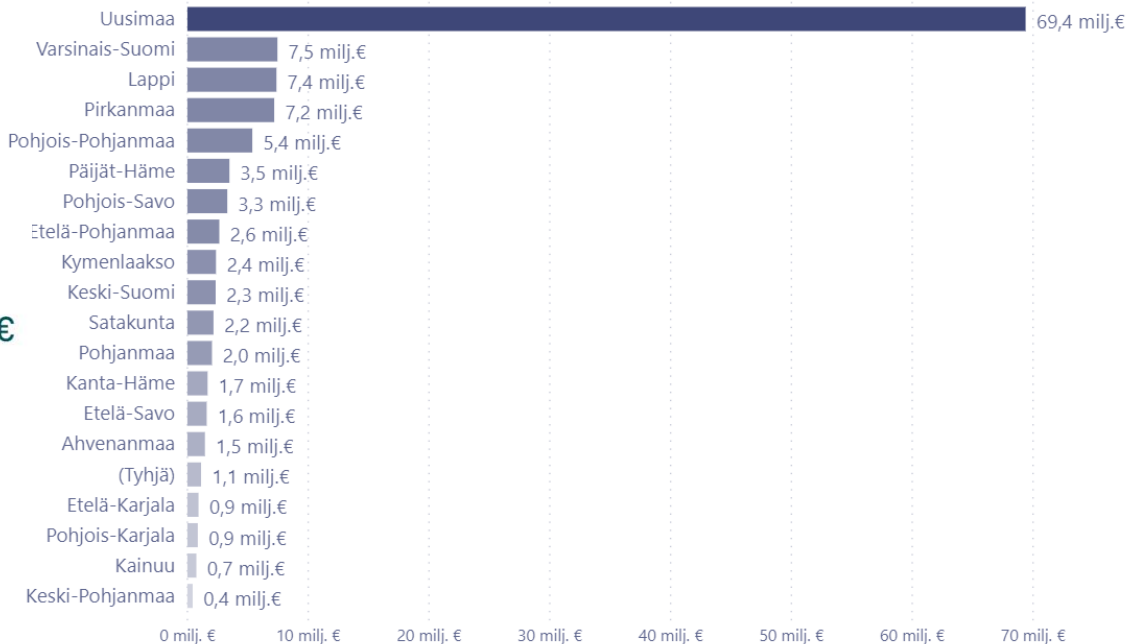
Hakemuksia

12875

Kustannustukea maksettu

123 895 695 €

Lähde: [Valtiokonttori](#) 5.10.

Tilannekuva

1.1. Rahoitusinstrumentit | Yritysten kustannustuki (Valtiokonttori), toimialat TOP10

Toimiala	Yrityksiä toimialalla (kpl)	Hakemuksia (kpl)	Hakeneiden yritysten osuus	Hyväksytyjä päätöksiä	Kustannustukea maksettu
Vähittäiskauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)	19939	1250	6,3 %	455	12 179 488 €
Majoitus	2128	374	17,6 %	209	11 313 242 €
Urheilutoiminta sekä huvi- ja virkistyspalvelut	5535	570	10,3 %	242	10 114 492 €
Tukkukauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)	14093	737	5,2 %	245	9 241 262 €
Maaliikenne ja putkijohtokuljetus	17744	1460	8,2 %	423	6 227 754 €
Työllistämistoiminta	1771	228	12,9 %	172	6 106 242 €
Ravitsemistoiminta	10126	1389	13,7 %	261	5 883 990 €
Terveyspalvelut	4240	652	15,4 %	222	5 660 446 €
Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta; varauspalvelut	1655	289	17,5 %	123	4 798 624 €
Moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien tukku- ja vähittäiskauppa sekä korjaus	10441	405	3,9 %	135	4 683 496 €

Lähde: [Valtiokonttori](#) 5.10.

Tilannekuva

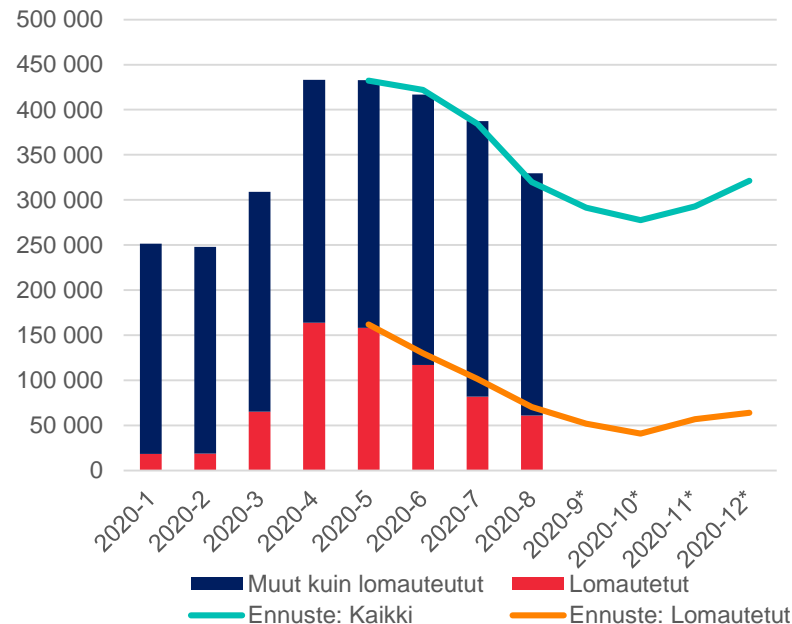
1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | työttömät

Työttömyyden ja lomautusten kehitys korona-aikana

- Helmikuun lopussa kokoaikaisesti lomautettuja työttömiä työnhakijoita oli 18 800, maaliskuun lopussa 65 300 ja huhtikuun lopussa jo 163 700. Toukokuun puolessa välissä kasvu kääntyi laskuun. Elokuussa työnvälitystilaston mukaan kokoaikaisesti lomautettuja oli 61 000. Lokakuun alkuun mennessä rekisteritietojen perusteella määrä on edelleen laskenut noin 56 000 lomautettuun, joten **toukokuun alkupuolen huippuluvuista kokoaikaisesti lomautettuja on nyt yli 100 000 vähemmän.** Lomautettuja on kuitenkin yhä moninkertainen määrä viime vuoden lukuihin nähden – elokuussa yli kahdeksankertainen määrä viime vuoden elokuuhun verrattuna.
- TE-toimistojen tietoon tulleista toteutuneista lomautuksista noin 85 % on määräaikaista eli enintään 90 päivää.
- Muusta kuin lomautuksesta johtuva työttömyys ei kevään aikana kasvanut samaan tahtiin kuin lomautettujen määrä. Työnvälitystilaston mukaan muita kuin lomautuksen vuoksi työttömiä työnhakijoita oli elokuun lopussa 269 000 ja määrä näyttää vielä lokakuun alussa laskeneen alle 260 000:een. Työttömien määrän lasku kesän jälkeen on normaalia kausivaihtelua. Myös osa-aikaisesti lomautettujen määrän kasvu taittui toukokuussa. Lyhennettyä työviikkoa osa-aikaisen lomautuksen vuoksi tehneitä oli elokuun lopussa vajaa 17 000 ja määrä näyttää rekisteritiedon perusteella pysyneen suunnilleen samassa myös lokakuun alkupäivinä.
- Viereiseen kuvioon piirretyn TEM:n 18.6.2020 julkaistun ennustelaskelman mukaan työttömien määrä laskisi vielä alkusyksyllä, mutta lähtisi sitten uudelleen nousuun. **Käänteeseen suuntaan saattaa kuitenkin alkaa aiemmin kuin ennustettu.** Ks. ennusteesta tarkemmin [täältä](#).
- Lokakuun tiedot ovat URA-asiakasjärjestelmästä saatavia rekisteritietoja eivätkä muodosta virallisia TEM:n tilastotietoja.

Työttömien työnhakijoiden määrä eriteltynä lomautettuihin ja muihin kuukausittain. Toteutunut kehitys ja *TEM-ennuste

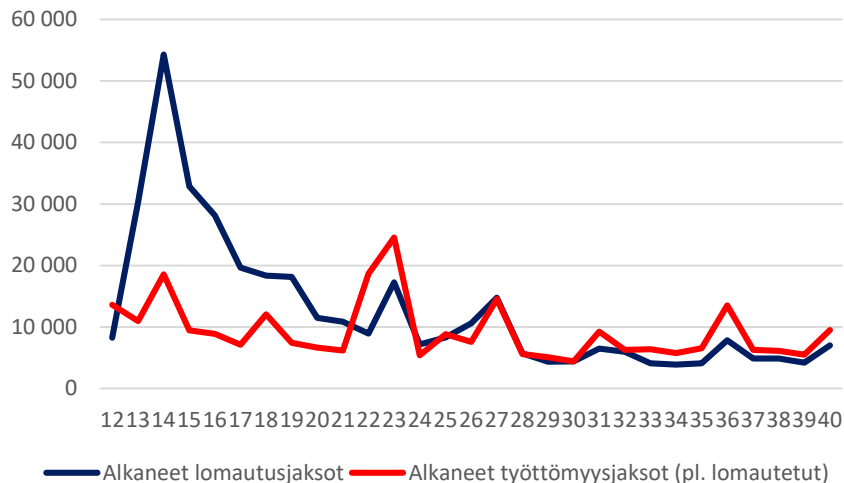

Tilannekuva

1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | yt-neuvottelut ja uudet lomautus- ja työttömyysjaksot

Alkaneet työttömyys- ja lomautusjaksot viikottain

Alkaneiden uusien lomautus- ja työttömyysjaksojen määrässä on jälleen kuun vaihteeseen osuva nousupiikki. Kesän aikana nousupiikit osuivat juhannuksen jälkeen kesä-heinäkuun vaihteeseen (vk 27), pienempi lievä nousu heinä-elokuun vaihteeseen (vk 31) ja jälleen selvä piikki elo-syyskuun vaihteessa (vk 36). Osa lomautetuista on jo aiemmin ollut lomautettuna korona-aikana.

Elokuun aikana työttömyysjaksoja päättyi enemmän (107 000) kuin alkoi (54 000). Päättyneiden työttömyysjaksojen korkeaan määrään vaikuttaa monien lomautusten päättyminen elokuun aikana.

Uusia lomautuksia koskevia yt-neuvotteluilmoituksia on menneen kuukauden aikana tullut te-toimistoihin runsaat 360 ja ne koskevat noin 42 000 työntekijää. Lomautuksia koskevien neuvottelujen lopputuloksista ei tarvitse ilmoittaa te-toimistoon.

TE-toimistojen saamien irtisanomisia koskevien yt-neuvottelujen lopputulosilmoitusten perusteella yritykset ja muut työnantajat eivät vielä ole päätyneet laajasti irtisanomisiin:

Koronakriisin aikana te-toimistoihin on ilmoitettu yt-neuvottelujen päätyneen yhteensä noin 4 300 työntekijän irtisanomiseen, kun irtisanomisuhan alla neuvotteluissa on tai on ollut noin 44 000 työntekijää. Luvut koskevat kuitenkin vain vähintään 20 henkeä työllistäviä työnantajia, joilla on velvollisuus ilmoittaa te-toimistolle irtisanomisiin johtaneiden yt-neuvottelujen lopputuloksesta. Laki tuli voimaan huhtikuussa 2020.

Elo-syyskuun aikana on julkisuuteen tullut useamman ison yrityksen ilmoitus irtisanomisista koskevien yt-neuvottelujen alkamisesta, esim. Lahdessa Scania, Naantalissa Neste Oyj ja Jämsässä UPM Kaipola. Niiden neuvottelut kestävät kuitenkin useamman viikon (vähintään kuusi viikkoa) ja mahdolliset irtisanomisajat, tuotannon alasajoajat yms. merkitsevät, että kestänee vielä jonkun aikaa, ennen kuin tilanne näkyy työllisyydessä ja te-toimistoissa (työttöminä) työnhakijoina..

Lähde: URA-asiakasrekisteri ja Te-toimistojen ilmoitukset

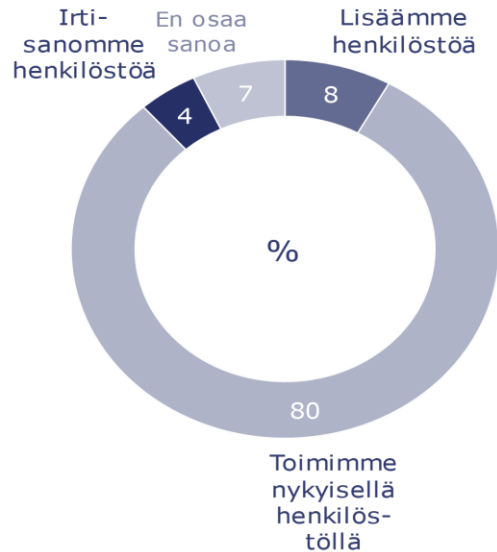
Tilannekuva

1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | yritysten tilanne kyselyjen perusteella

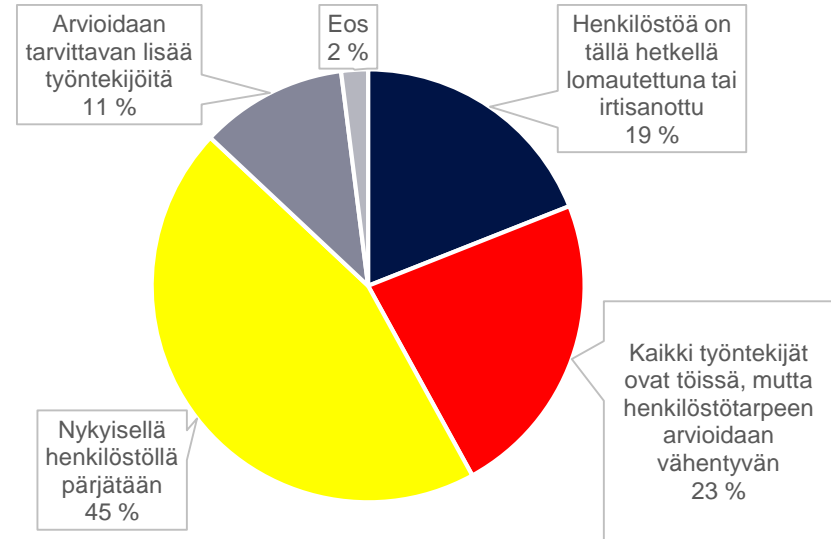
Miten arvioitte tällä hetkellä tulevaa syksyä henkilöstön määrän näkökulmasta?

Heinä-Elo 30.7.-10.8/2020 (n=1034)

Lähde: Suomen Yrittäjät / Kantar TNS Oy: Yrittäjägallup, elokuu 2020

Mikä seuraavista vaihtoehdoista kuvaa parhaiten työllisyystilannetta yrityksessäsä tällä hetkellä?
% yrityksistä

Lähde: EK:n koronakyselyn tulokset
Työnantajayritysten tilanne 22.9.2020

Tilannekuva

1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | lomautettujen ammattinimikkeet, työttömien toimialat

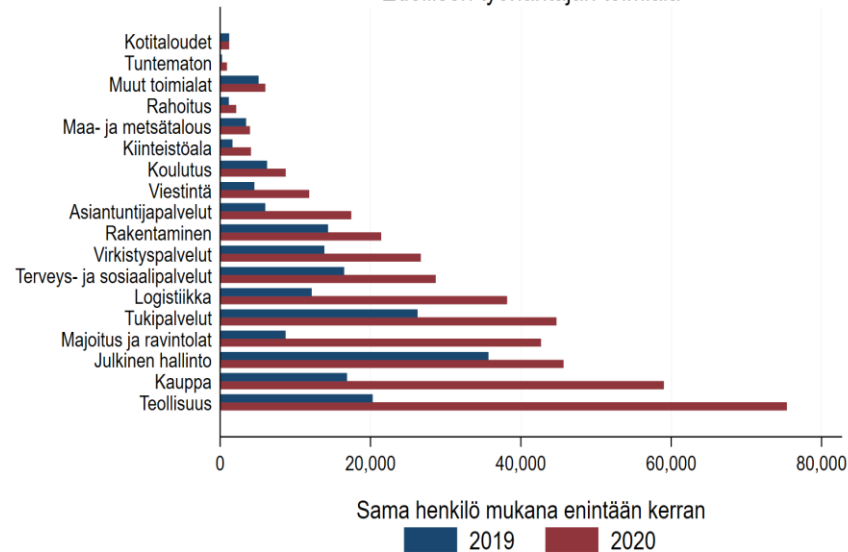
Lomautettujen ammattinimikkeet top 10 (vertailu)

Ammattinimike	28.2.2020	11.5.2020	5.10.2020
Yhteensä	18 740	170 100	55 712
Ei ammattia	1 205	33 897	10 173
Ravintola- ja suurtaloustyöntekijät	159	11 919	2 966
Rakennustyöntekijät ym.	3 176	4 057	2 530
Myyjät ja kauppiat	268	12 738	2 047
Tarjoilutyöntekijät	64	6 361	1 830
Matkustuspalvelutyöntekijät, konduktöörit, oppaat	57	2 339	1 762
Myynnin, markkinoinnin, tiedotuksen erityisasiant.	155	5 065	1 505
Raskaiden moottoriajoneuvojen kuljettajat	883	4 491	1 377
Teollisuustuotteiden kokoonpanijat	508	1 885	1 316
Valimotyöntekijät, hitsaajat, levysepät ym.	751	1 804	1 300

Lähde: helmikuu: TEM/ Työnvälitystilasto, toukokuu ja lokakuu: TEM/URA-asiakastietojärjestelmä

Työttömät ja lomautetut 15.3.-21.9.

Edellisen työnantajan toimiala

GSE Tilannehuone: 2020-09-22

Lähde: Helsinki GSE Tilannehuone

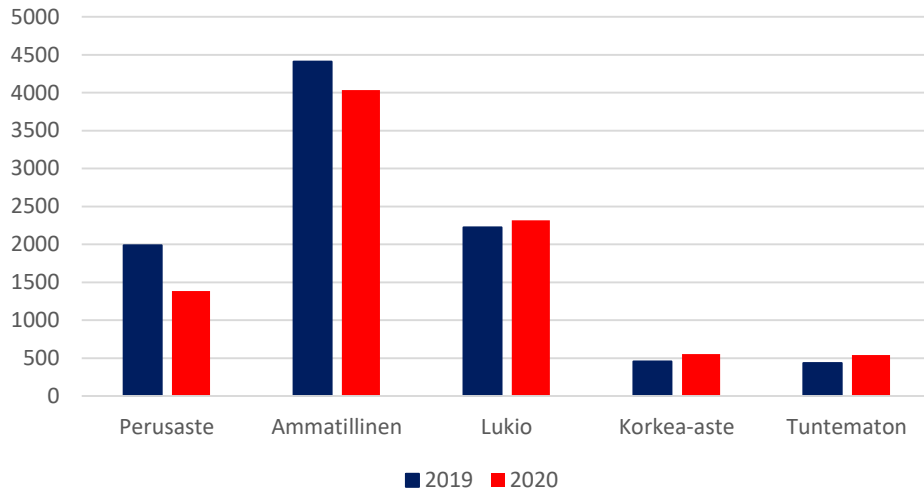
Tilannekuva

1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | nuoret

Alkaneet työttömyysjaksot alle 25 v. nuorilla koulutuksen mukaan

Elokuu 2019 ja 2020

Lähde: TEM/työnvälitystilasto

Nuorisotakuu koskee

- kaikkia alle 25-vuotiaita ja
- 12 kuukauden aikana valmistuneita alle 30-vuotiaita työttömiä nuoria, jotka ovat TE-toimistossa työnhakijoina.

Elokuussa

- nuorten (alle 25 –v) työttömien työnhakijoiden määrä oli noussut viime vuoden elokuusta yli 12 000:lla 42 000:een. Elokuussa alkaneita uusia työttömyysjaksoja oli perusasteen ja ammatillisen koulutuksen käyneillä kuitenkin vähemmän kuin vuosi sitten.

Lokakuun alussa

- alle 25 v työttömiä työnhakijoita oli noin 38 000, joista kokoaikaisesti lomautettuja 3 600. Nuorista työttömistä 3 – 6 kk työttömänä olleita oli lähes 11 000 ja yli puoli vuotta työttömänä olleita heistä oli 11 500.
- Vuoden sisään valmistuneita 25-29 vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 3 500.
- Alle 30-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 73 000, joista lomautettuja 10 000.

Kokoaikaisia opiskelijoita ei lasketa työttömiksi työnhakijoiksi TEM:n rekistereissä /tilastoissa, vaikka he hakisivat töitä.

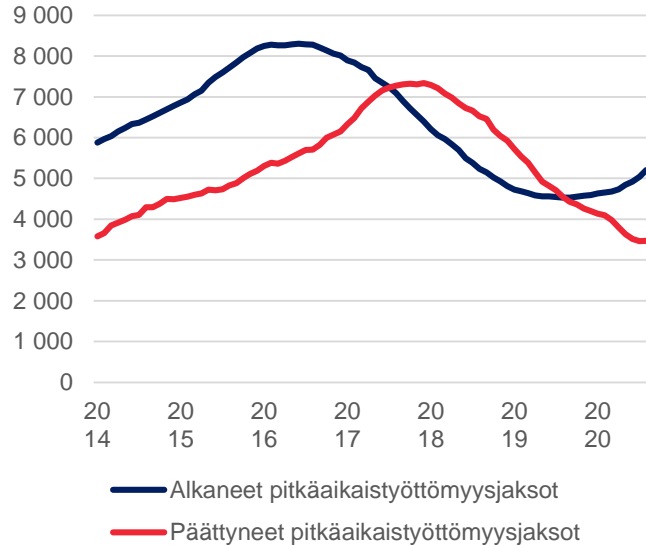
- Lähde: Lokakuun tiedot URA-järjestelmä, epävirallinen tieto

Tilannekuva

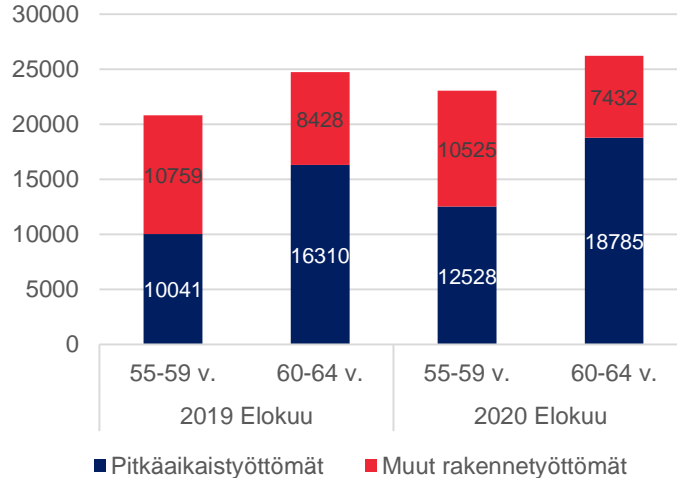
1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | Rakenne- ja pitkäaikaistyöttömät

Alkaneet ja päättyneet pitkäaikaistyöttömyysjaksot, 12 kk liukuva keskiarvo

55-64-vuotiaiden rakennetyöttömien määrä

- Rakennetyöttömiä oli elokuussa yhteensä 160 000. Heistä 45 500 on täyttänyt 55 vuotta.
- Pitkäaikaistyöttömiä oli heinäkuun lopussa yhteensä 78 800.
- Syksystä 2016 alkaneen laskun jälkeen pitkäaikaistyöttömien (vähintään vuoden työttömänä olleiden työnhakijoiden) määrä lähti nousuun viime vuoden lopussa.
- Maaliskuun lopulta elokuun loppuun pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut noin 14 000.

Lähde: TEM/ Työnvälitystilasto

Tilannekuva

1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | Ulkomaan kansalaisten työttömyyden erityispiirteitä

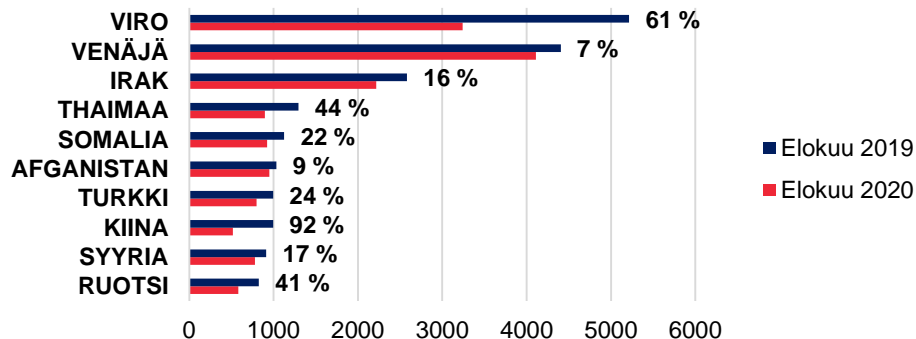

Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden määrän muutos

	Elokuu 2020	Elokuu 2019	Muutos (%)
Työttömät työnhakijat	34 835	25 751	35 %
Miehet	17 953	12 080	49 %
Naiset	16 882	13 671	23 %
Alle 25-vuotiaat	2 619	2 004	31 %
Yli 50-vuotiaat	8 539	6 795	26 %
Pitkäaikaistyöttömät	6 212	4 758	31 %

- Elokuussa ulkomaalaisia työttömiä työnhakijoita oli 34 835. Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden määrä oli 35 % suurempi kuin vuotta aiemmin, vaikka laskikin heinäkuusta.
- Elokuun työttömien määrä oli selvästi pienempi kuin huhti-heinäkuussa, mutta yhtä selvästi suurempi kuin ennen koronaa helmi-maaliskuussa.
- Pitkäaikaistyöttömien määrä jatkoi nousuaan. Elokuussa ulkomaalaisia pitkäaikaistyöttömiä oli 6212 eli 30,6 % enemmän edellisvuoteen verrattuna.
- Ulkomaalaisista työttömistä työnhakijoista naisia oli 23 % ja miehiä 49 % enemmän edellisvuoteen verrattuna.
- Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden määrä on noussut COVID-19-epidemian aikana hieman suomalaisia työttömiä työnhakijoita hitaammin, mutta vauhti ei kerro välttämättä paremmasta kehityksestä. Ulkomaalaiset ovat voineet siirtyä suomalaisia useammin työvoiman ulkopuolelle. On myös mahdollista, että ulkomaalaisten työttömien joukossa on henkilöitä, jotka eivät ole osanneet hakea tai eivät ole olleet oikeutettuja työttömyyspäivärahaan.
- Lähde: TEM / Työnvälitystilasto

Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden määrä ja muutos kansalaisuuden mukaan (10 suurinta)

Tilannekuva

1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | Koulutus- ja työperäinen maahanmuutto COVID-19 epidemiassa

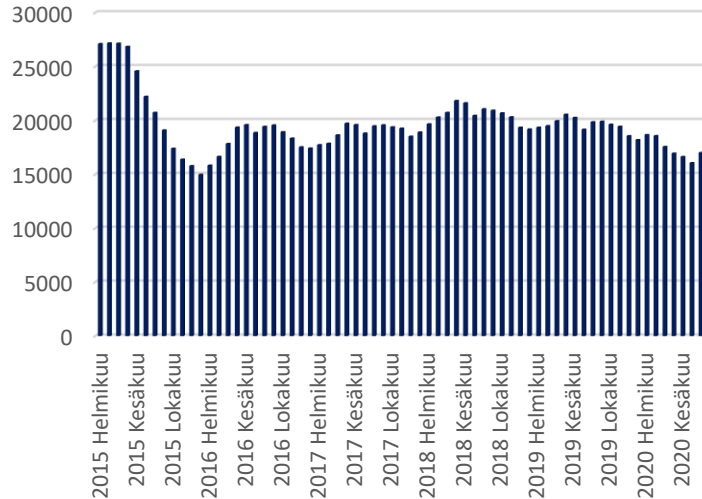
- Rajaliikenteen rajoitukset ovat vaikeuttaneet ulkomaisen työvoiman maahan pääsyä monilla aloilla ja erityisesti kolmansista maista saapuvan liikenteen osalta. Huoltovarmuuden ja tiettyjen toimialojen toiminnan kannalta kriittisen ulkomaisen työvoiman maahantulo on pyritty varmistamaan koronavirustilanteen eri vaiheissa. Rajaliikenteen uusi hybridistrategian mukainen malli selkeyttää ja sujuvoittaa työmatkaliikennettä.
- Talent Boost -ohjelman painopisteinä on oleskelulupaprosessien nopeuttaminen, kv. rekrytoinnin malli, osajille kohdennettu #Finlandworks-maakuvaviestintä, kv. osajien, yritysten ja TKI-toimijoiden kohtaaminen sekä ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön torjunta.
- Työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton tiekarttatyö käynnistetty.
- Hallituksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti yhden kuukauden keskimääräinen käsittelyaika kaikille työ- ja opiskeluperusteisille oleskeluluville mahdollisimman pian. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää merkittäviä uudistuksia lainsäädäntöön, sähköisen ja muun prosessin kehittämiseen ja toimintatapoihin niin UM:ssä, Migrissä kuin TE-toimistossa. Hallitus linjasi budjettiriihessä, että selvitetään toimenpiteet, joilla voidaan luoda erityisasiantuntijoille ja startup-ryrittäjille sekä heidän perheenjäsenilleen nopean oleskeluluvan reitti jo vuonna 2021.
- Ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön torjunnan työryhmän ensimmäinen toimenpidekokonaisuus koskee sekä lainsäädäntötoimia että viranomaisten ohjeistukseen ja yhteistoiminnan parantamiseen liittyviä toimenpiteitä. Hyväksikäytön seuraamukset kohdistuisivat uhrin sijaan hyväksikäyttöön syyllistyvään työnantajaan nykyistä paremmin. Työryhmä ehdottaa myös, että viranomaisten resursseja lisättäisiin ja viranomaisten yhteistyömahdollisuuksia vahvistettaisiin.

Tilannekuva

1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | palkkatuki

Palkkatukea saavien työntekijöiden määrä yhteensä

Palkkatuki ammattiryhmittäin, top 10 elokuu 2020

Lähde: TEM Työnvälitystilasto

Palkkatuki maksetaan työnantajalle, mutta sen perusteena on palkattavan työntekijän osaamisen puutteet ja lisäksi palkattavan työttömyys tai vamma tai sairaus.

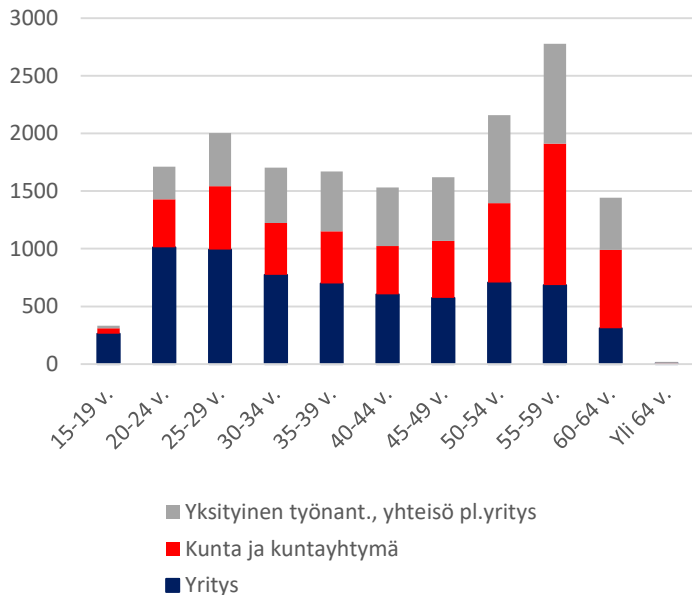
Palkkatukigraafit sisältävät yksityisten työnantajien (yritykset, yhteisöt, pl kotitaloudet) sekä kuntien ja kuntayhtymien palveluksessa olevien palkkatukea saavien henkilöiden lukumäärät. Valtiolle työllistetyt, viime vuosina noin 500 henkilöä, eivät ole mukana.

Tilannekuva

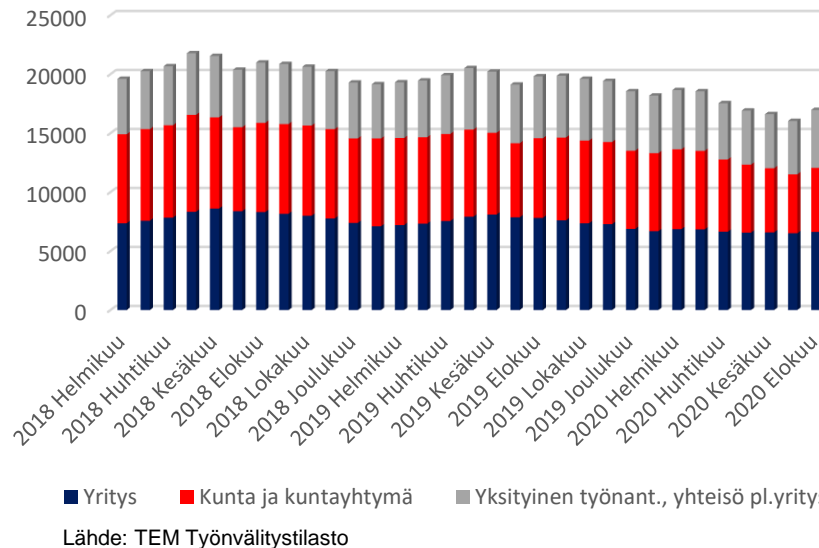
1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | palkkatuki

Palkkatuki ikäryhmittäin

Palkkatuki sektoreittain

Palkkatukigraafit sisältävät yksityisten työnantajien (yritykset, yhteisöt, pl kotitaloudet) sekä kuntien ja kuntayhtymien palveluksessa olevien palkkatukea saavien henkilöiden lukumäärät. Valtiolle työllistetyt, viime vuosina noin 500 henkilöä, eivät ole mukana.

Tilannekuva

1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | yrittäjien työmarkkinatukilausunnot

2.10.2020	TE-toimistojen käsittely	TE-toimistojen käsittely
ELY-keskus	Yksittäisten henkilöiden määrä	Lausuntojen kokonaismäärä
02 UUD	17 570	29 395
03 VAR	4 727	7 630
04 PIR	4 699	7 212
05 KAA	2 362	3 841
06 ESA	1 118	1 812
07 POH	1 576	2 642
08 KES	2 348	3 891
09 PSA	1 949	3 171
10 PKA	1 132	2 094
11 KAI	480	785
12 PPO	2 708	4 476
13 LAP	1 757	3 353
14 SAT	1 881	3 210
15 HÄM	2 832	4 558
16 EPO	1 474	2 639
20 AHV	297	489
Kaikki yhteensä	48 915	81 208

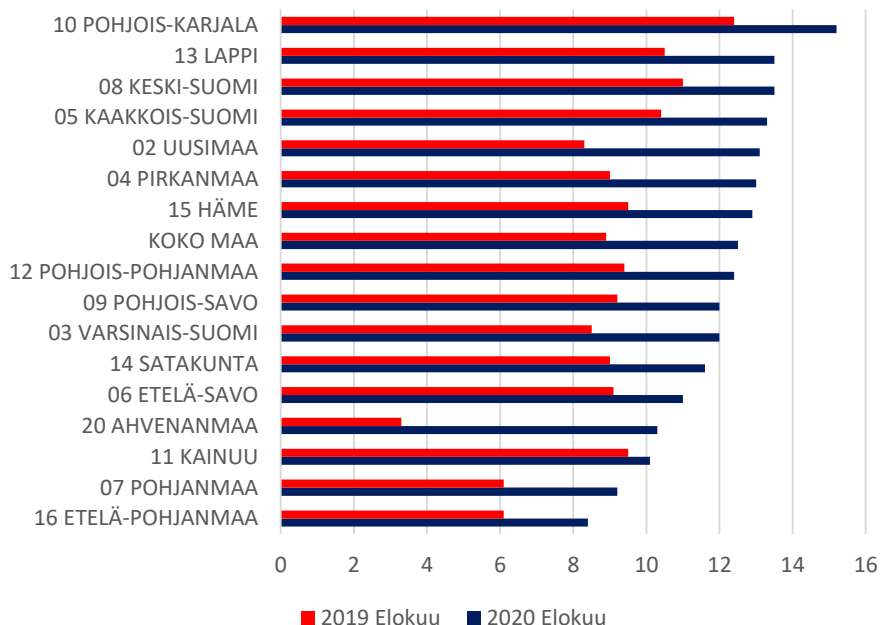
- Kela voi maksaa yrittäjälle työmarkkinatukea, jos päätoiminen työskentely yrityksessä on päätynyt tai yrittäjätulo on koronaepidemian vuoksi vähemmän kuin 1 089,67 e/kk. Työmarkkinatuen maksaminen edellyttää, että yrittäjä ilmoittautuu työnhakijaksi TE-toimistoon. TE-toimisto antaa Kelalle työvoimapolitiittisen lausunnon yrittäjän oikeudesta työmarkkinatukeen. Yrittäjien työmarkkinatukea koskeva laki on voimassa 8.4.-31.12.2020 välisenä aikana.
  - Lokakuun alkuun mennessä te-toimistoissa on käsitelty lähes 49 000 yrittäjän edellytyksiä työmarkkinatuen saamiseen ja annettu yli 81 000 lausuntoa. Syyskuun aikana yksittäistä henkilöä koskevien lausuntojen määrä on kasvanut maltillisesti vajaalla 600:lla (vrt. 25.8.2020 yksittäisten henkilöiden määrä 48 335).
  - Kela on maksanut huhti-elokuussa 42 000 yrittäjälle työmarkkinatukea yhteensä 104,7 miljoonaa euroa. Elokuussa yrittäjien työmarkkinatuen saajia oli yhteensä runsaat 22 000, yli 8 000 heinäkuuta vähemmän. Määrä laski kaikissa ikäryhmissä ja melko tasaisesti kaikissa maakunnissa.
  - Elokuussa eniten saajia oli yli 54-vuotiaiden miesten (3 333), 45–54-vuotiaiden miesten (3 288) ja 45–54-vuotiaiden naisten (3 284) joukossa. Alle 25-vuotiaita yrittäjien työmarkkinatuen saajia oli yhteensä 532.
- Lähde: URA-tietojärjestelmä ja Kela / Koronamittarit.kela.fi

Tilannekuva

1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | työttömät työnhakijat, lomautetut alueittain

Työttömien työnhakijoiden (ml. lomautetut)
%-osuus työvoimasta

Lomautetut alueittain (vertailu)

ELY-alue	31.3.2020	30.4.2020	5.10.2020
Yhteensä	65 296	163 724	55 712
Uusimaa	20 521	59 921	24 203
Varsinais-Suomi	5 042	15 789	5 290
Pirkanmaa	5 938	14 751	5 186
Kaakkois-Suomi	3 678	7 454	2 133
Etelä-Savo	1 799	3 218	774
Pohjanmaa	2 014	5 872	2 498
Keski-Suomi	3 451	6 987	1 506
Pohjois-Savo	3 362	6 512	1 937
Pohjois-Karjala	1 804	4 346	1 162
Kainuu	773	1 603	243
Pohjois-Pohjanmaa	4 971	11 124	2 802
Lappi	2 607	5 290	1 353
Satakunta	2 530	5 033	1 934
Häme	4140	9 617	3 262
Etelä-Pohjanmaa	2 246	4 840	1 062
Ahvenanmaa	290	956	364

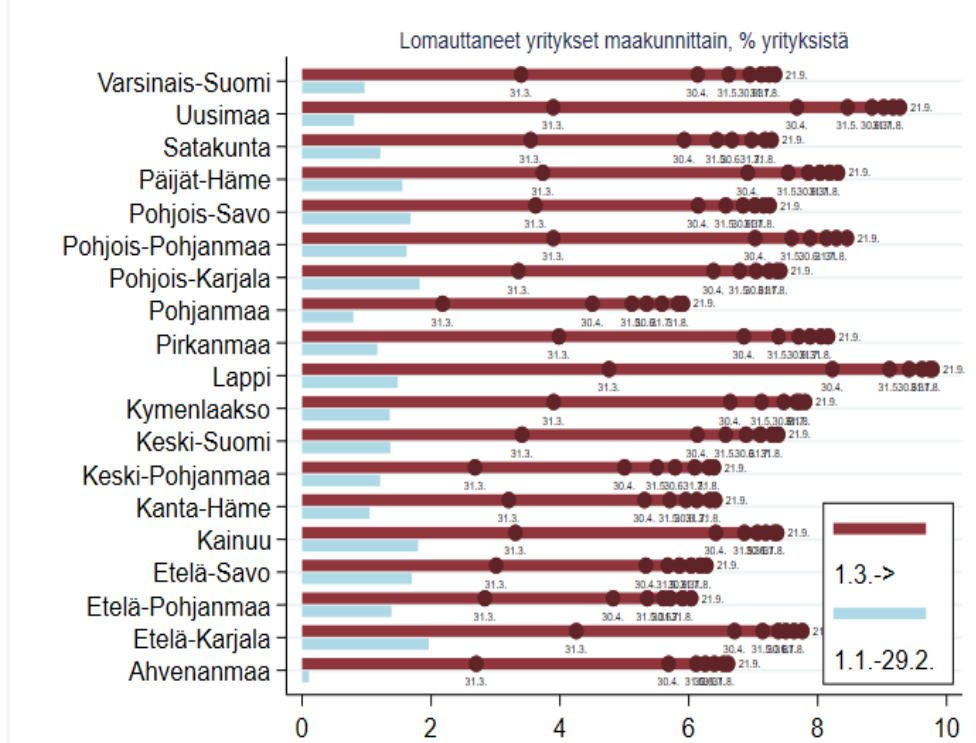
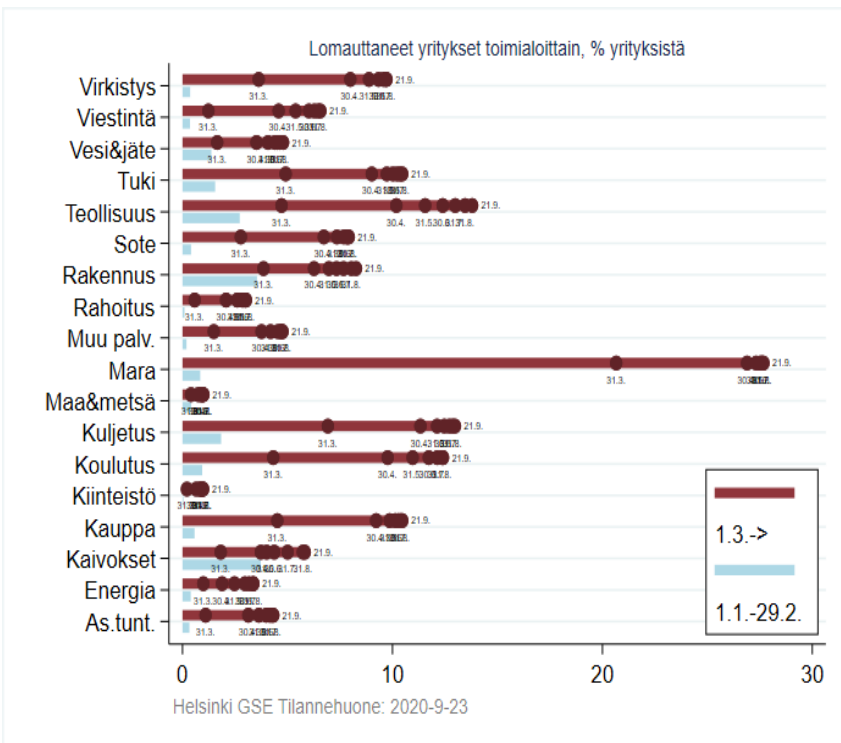
Lähde. TEM / Työnvälitystilasto, työvoiman määrä TK:n työssäkäyntitilasto

Lähde: URA-tietojärjestelmä, lokakuun tiedot ovat epävirallisia rekisteritietoja.

Tilannekuva

1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | lomautukset toimialoittain ja alueittain

Lähde: Helsinki GSE Tilannehuone, www.helsinkigse.fi

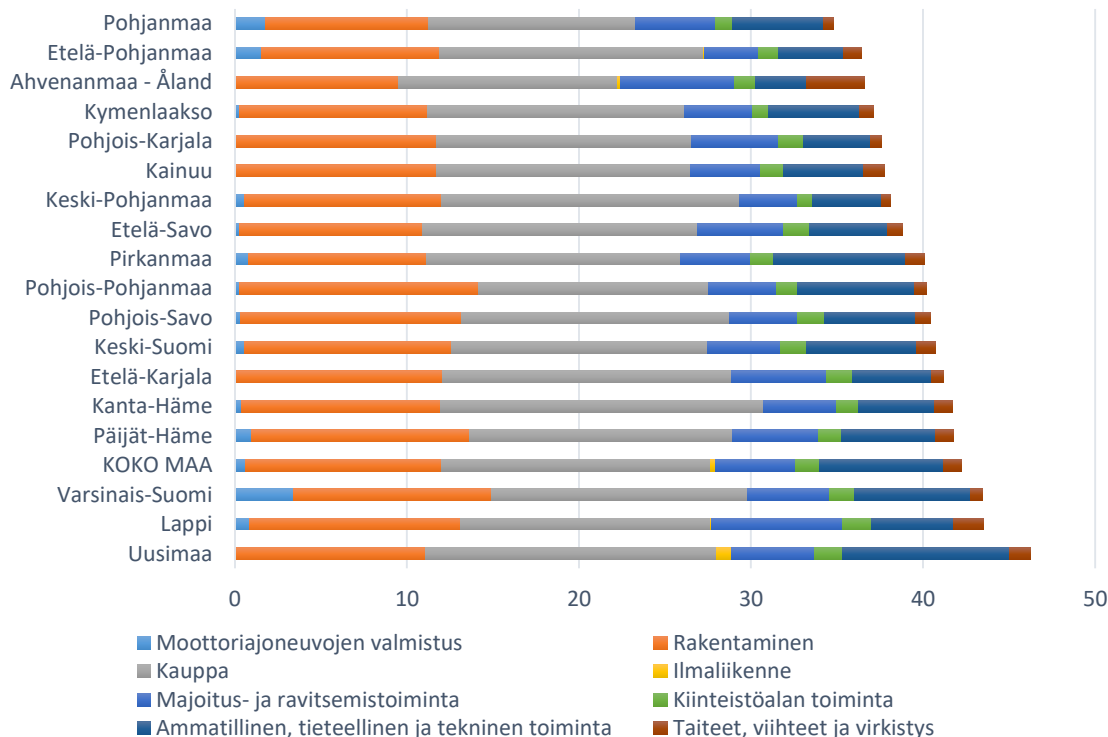
Tilannekuva

1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | alueiden resilienssi

- Pandemian alueellisista vaikutuksista on kehitetty erilaisia malleja, jotka pyrkivät tunnistamaan kriisiin ensimmäisenä reagoivat toimialat. Näitä ovat mm.
  - yritykset, jotka ovat riippuvaisia kotitalouksien kulutuksesta: liikumis-, kontakti- ja matkustusrajoitukset vaikuttivat esimerkiksi hotelli- ja ravitsemisalaan, paikallisiin palveluihin (esim. kampaamot, hierojat) ja vähittäiskauppaan (apteekkeja ja ruokakauppoja lukuun ottamatta) sekä matkanjärjestäjiin
  - yritykset, jotka ovat riippuvaisia globaaleista arvoketjuista: komponenttivalmistajan tehtaan sulkeminen yhdessä maassa vaikuttaa koko tuotantoketjuun
  - energiantuotanto: energian tarve vähenee elinkeinotoiminnan hiljentyessä
  - yksityinen sektori: julkinen sektori reagoi pitemmällä aikavälillä verotulojen laskiessa
- Lyhyellä aikavälillä riskiryhmään kuuluvat ennen kaikkea suuret kaupungit, matkailukohteet sekä kaupan keskittymät, koska niissä on runsaasti työpaikkoja, jotka ovat riippuvaisia kotitalouksien kulutuksesta.
- Kuvion lähde: Tilastokeskus, yritystoimintatilasto Riskialttiiden toimialojen määrittely OECD:n analyysin mukaan. .

Riskialttiiden toimialojen työpaikkojen osuus yritysten työpaikoista maakunnittain, 2018

Tilannekuva

1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | avoimet työpaikat

- Julkisessa työnhakijoiden rekrytointikampaniassa ilmoitettujen avointen työpaikkojen määrä on pysytellyt maaliskuun puolestävälästä lähtien vuotta 2019 alhaisemmalla tasolla. Oletettavasti avointen työpaikkojen määrä pysyttelee edellisvuotta alhaisemmalla tasolla niin kauan, kun koronakriisi väistämättä vaikuttaa työvoiman kysyntään.
- Ero avointen työpaikkojen määrään viime vuoteen nähden on hieman kaventunut toukokuun jälkeen. Syyskuun lopulla avoimia työpaikkoja oli 1 960 (-13 %) vähemmän kuin viime vuonna samaan aikaan. Kesäkuusta lähtien avointen työpaikkojen määrän ero viime vuoteen nähden on pysytellyt pääsääntöisesti likimain samalla tasolla.
- Keväällä nähty pudotus pitkäaikaisen palkkatyön (12 kk +) avoimissa paikoissa on pienentynyt.
- Syyskuun lopulla eniten avoimia paikkoja oli rakennustyöntekijöiden, myyjien ja lähihoitajien ammateissa. Lähihoitajien ym. ryhmässä avointen paikkojen määrä jopa hieman kasvoi viime vuoden syyskuuhun verrattuna. Vuoden takaiseen verrattuna **suhteellisesti eniten lisääntyivät** mm mainosten jakajien, lähettien ym. julkisilla paikoilla tapahtuvaa palvelua tarjoavien kysyntä. Vastaavasti suhteellisesti eniten ovat **vähentyneet** ravintola-alan työntekijöiden paikat, mutta edelleen myös raskaiden ajoneuvojen kuljettajia, toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöitä ja koneasentajia- ja -korjaajia kysytään aikaisempaa vähemmän.
- Lähde: TEM / Työnhakijoiden rekrytointikampaniasta

Tilannekuva

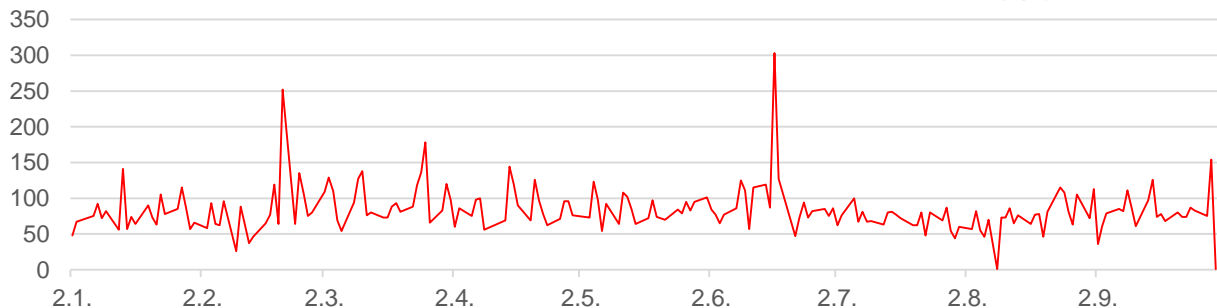
1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | oikeushenkilöiden velkomus- ja konkurssiasiat

Vireille tulleet konkurssihakemukset (kpl), 30.9.

Vireille tulleet oikeushenkilöiden velkomusasiat (kpl), 30.9.

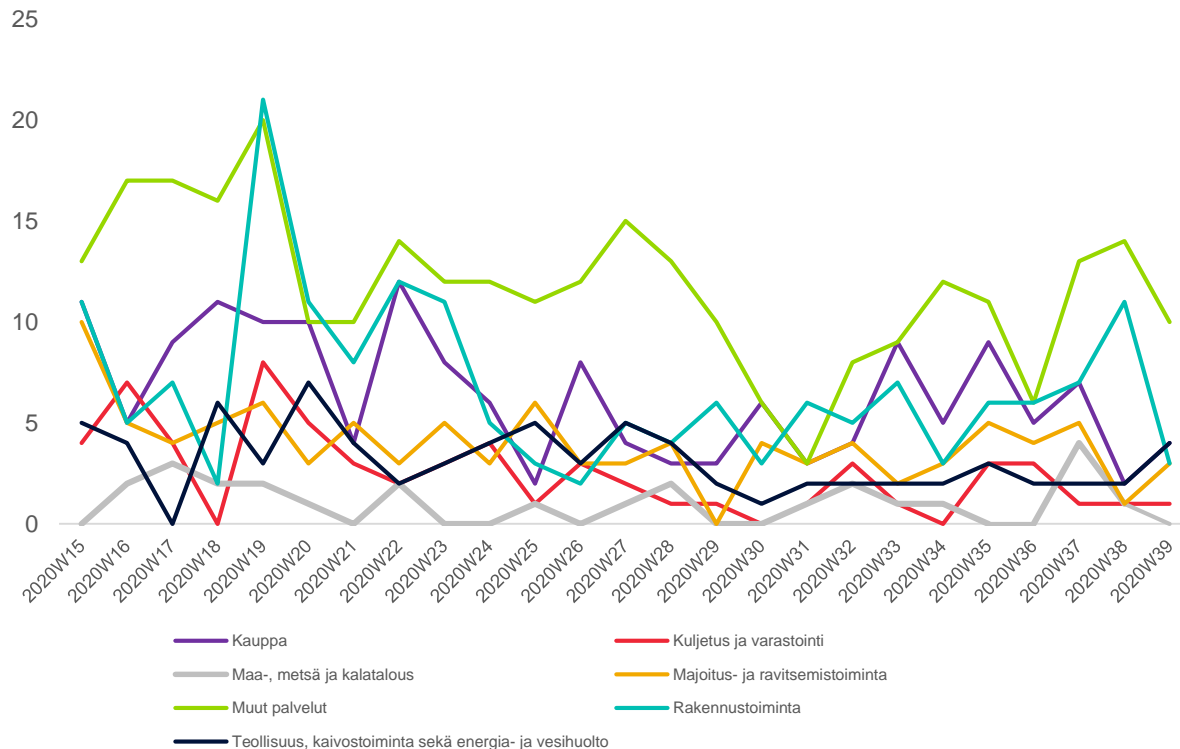
Lähde OM: **HUOM!** Luvut täydentyvät noin 3 päivän viiveellä

Tilanne 30.9.2020

- Käräjäoikeuteen lähetetyissä konkurssi- ja velkajärjestelyhakemuksissa ei vielä 30.9. mennessä ole näkyvissä selkeää ja suurta kasvutrendiä koronakriisin vuoksi. Yritykset ovat selviytyneet kesän yli valtion ja omien rahoitus- ja tuki-instrumenttien avulla
- Tilastokeskuksen 16.9. julkistuksen mukaan tammi–elokuussa 2020 pantiin vireille 1 591 konkurssia, mikä on 149 konkurssia (8,6 prosenttia) vähemmän kuin vastaavana ajankohtana vuotta aiemmin. Henkilökunnan määrä konkurssiin haetuissa yrityksissä oli kaikkiaan 8 598, mikä on 396 henkilöä (4,8 prosenttia) enemmän kuin edellisvuonna.
- Konkurssien osalta tulee huomioida, että myös lainsäädännöllisiä toimia on tehty konkurssien estämiseksi: Konkurssilain väliaikaisella muutoksella, joka on voimassa 1.5.-31.10.2020, on rajoitettu velallisen asettamista konkurssiin velkojan hakemuksesta.

Tilannekuva

1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | konkurssiasiat, toimialatarkastelu

Konkurssien viikkokohtainen toimialakehitys

Tilastokeskuksen kokeellisen viikko- ja toimialakohtaisen tilaston mukaan syyskuun lopussa (vko 39) kaupan, majoitus- ja ravitsemistoiminnan, sekä teollisuuden, kaivostoiminnan ja energia- ja vesihuollon konkurssissa oli hienoinen nousu

Lähde: Tilastokeskus, kokeellinen tilasto_konkurssit viikoittain. Vuoden 2020 pikaennakkotiedot vireille pantujen konkurssien määrästä viikoittain eivät ole viimeimpien julkaistujen viikkojen osalta vertailukelpoisia aiempien vuosien vastaaviin lukuihin. Tämä johtuu tilaston pohjana olevan aineiston täydentymisestä. Tuoreimpien viikkojen tiedot täydentyvät jokaisella päivityskerralla.

Lähde: Tilastokeskus

Tilannekuva

1.2. Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | konkurssiasiat, toimialatarkastelu 08/2019-08/2020

Toimiala	Konkurssit tammi-elokuussa 2020 (kpl)	Konkurssit tammi-elokuussa 2019 (kpl)	Yritysten lkm muutos % 08/2019-2020	Henkilökunnan määrä tammi-elokuussa 2020 (lkm)	Henkilökunnan määrä tammi-elokuussa 2019 (lkm)	Henkilökunnan lkm muutos% 08/2019-2020
Maa-, metsä- ja kalatalous	42	52	-19,2 %	68	109	-37,6 %
Teollisuus ja kaivostoiminta	153	149	2,7 %	731	1117	-34,6 %
Rakentaminen	307	362	-15,2 %	1729	2300	-24,8 %
Kauppa	288	335	-14,0 %	987	1251	-21,1 %
Kuljetus ja varastointi	111	135	-17,8 %	812	539	50,6 %
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	171	177	-3,4 %	899	876	2,6 %
Muut palvelut	508	511	-0,6 %	3361	1991	68,8 %
Toimiala tuntematon	11	19	-42,1 %	11	19	-42,1 %
YHTEENSÄ	1591	1740	-8,6 %	8598	8202	4,8 %

Vertailtaessa toimialakohtaista tilannetta 08/2019 ja 08/2019, Tilastokeskuksen mukaan vireille pantujen konkurssien määrä kasvoi teollisuuden ja kaivostoiminnan päätoimialalla. Alalla pantiin vireille 153 konkurssia, mikä on 4 konkurssia (2,7 prosenttia) enemmän kuin vuotta aiemmin.

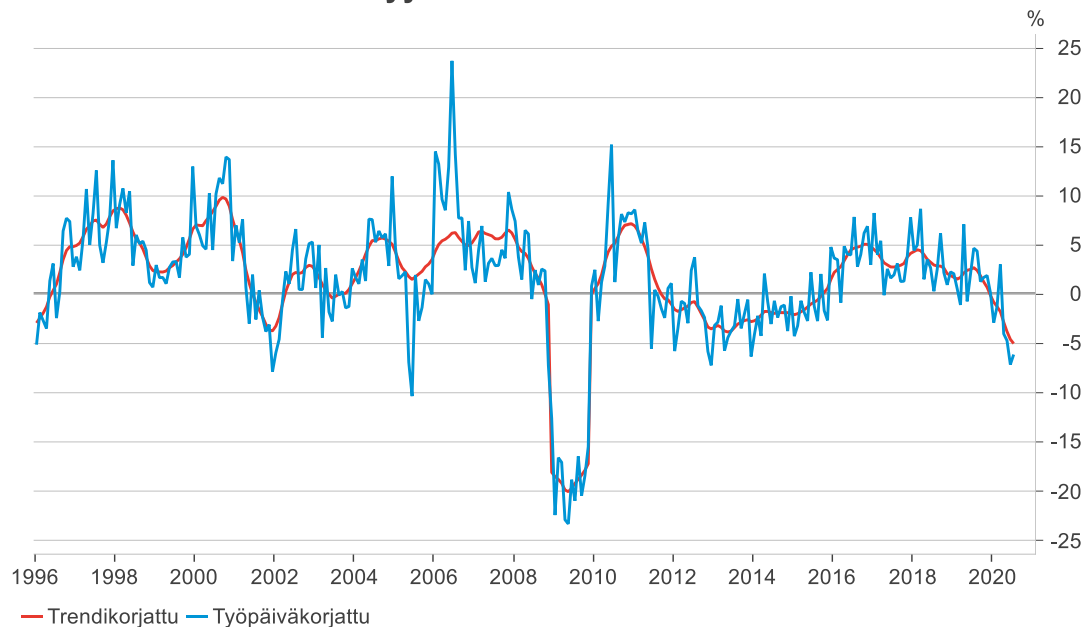
Konkurssien määrä väheni maa-, metsä- ja kalatalouden, rakentamisen, kaupan, kuljetuksen ja varastoinnin, majoitus- ja ravitsemistoiminnan sekä muiden palveluiden päätoimialoilla. Lukumääräisesti eniten konkurssit vähenivät rakentamisen päätoimialalla. Alalla pantiin vireille 307 konkurssia, mikä on 55 konkurssia (15,2 prosenttia) vähemmän kuin vuotta aiemmin. Muiden palveluiden päätoimiala käsittää mm. informaatio- ja viestintäpalvelut, rahoitus- ja vakuutustoiminnan, kiinteistöalan toiminnan, ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan, hallinto- ja tukipalvelut, koulutuspalvelut, terveys- ja sosiaalipalvelut sekä taide-, viihde- ja virkistystoiminnan.

Lähde: Suomen virallinen tilasto (SVT): Konkurssit [verkkójulkaisu]. ISSN=1798-4424. Elokuu 2020. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 25.9.2020]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/konk/2020/08/konk_2020_08_2020-09-16_tie_001_fi.html

Lähde: Tilastokeskus

Teollisuustuotannon volyymin muutos vuodentakaisesta

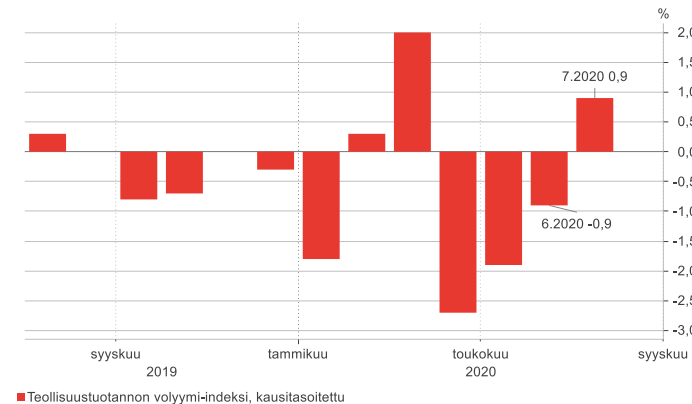

Lähde: Tilastokeskus ja Macrobond.

Teollisuustuotanto

- Teollisuustuotanto kasvoi heinäkuussa edellisestä kuukaudesta mutta laski vuodentakaisesta
- Kausitasoitettu teollisuustuotanto kasvoi heinäkuussa 0,9 % edellisestä kuukaudesta.
- Teollisuuden työpäiväkorjattu tuotanto oli vuoden 2020 heinäkuussa 6,1 % pienempi kuin vuoden 2019 heinäkuussa.

Muutos edellisestä kuukaudesta

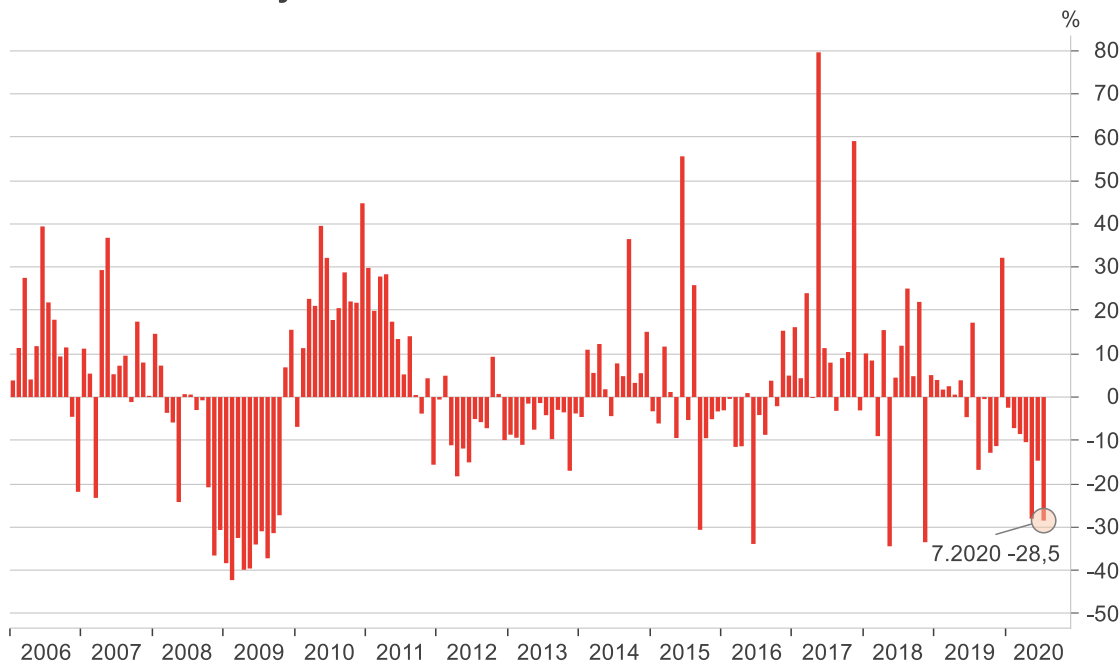
Lähde: Tilastokeskus ja Macrobond.

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; TEOLLISUUS

Tehdasteollisuus yhteensä

Lähde: Tilastokeskus ja Macrobond.

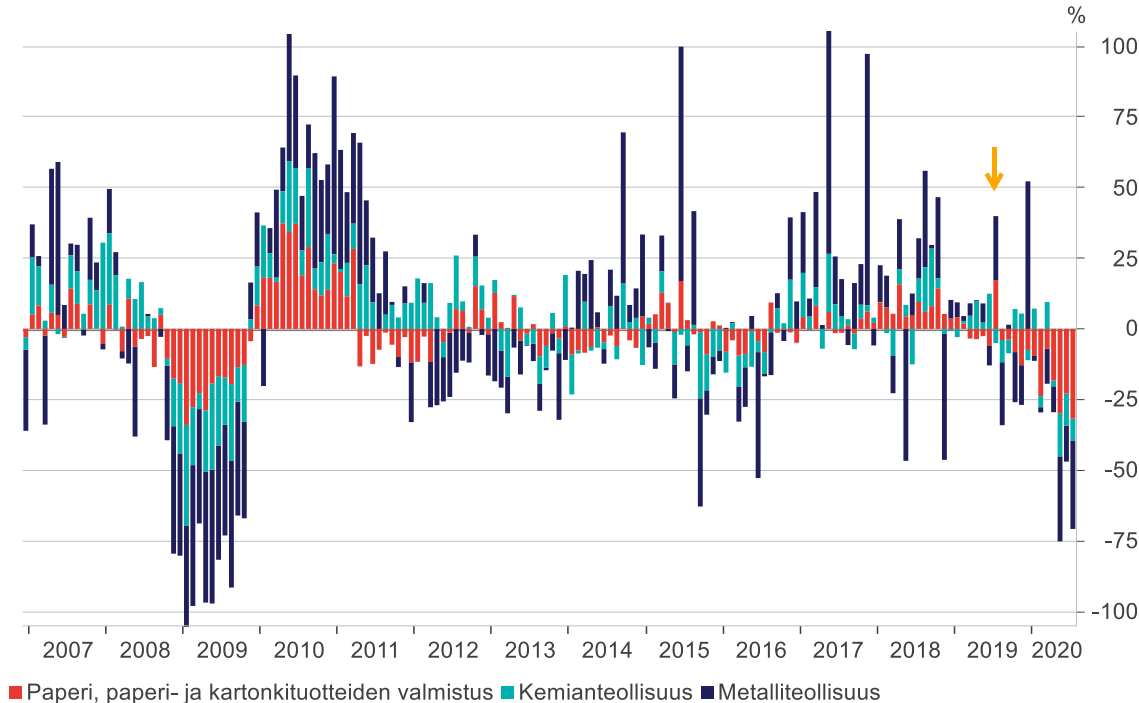
Teollisuuden uudet tilaukset, muutos vuodentakaisesta

- Teollisuuden uusien tilausten syöksi jyrkkeni heinäkuussa. Uusien tilausten arvo oli vuoden 2020 heinäkuussa 28,5 % pienempi kuin vuotta aikaisemmin.
- Tammi-heinäkuun aikana tilaukset vähenivät 14,3 % vuodentakaisesta.
- Osaselitys suurelle pudotukselle on edellisen vuoden korkea vertailulukema. Uusia tilauksia kuvaava indeksi-arvo oli matalimmillaan toukokuussa, joten siihen verrattuna muutos ei kuitenkaan ollut suuri.
- Voimakkaat heilahtelut ovat tyypillisiä, sillä suuret tilaukset kohdistetaan tilastoitavalle kuukaudelle sellaisenaan.
- Joulukuun 2019 kasvupiikki selittyi muutamalla suurella metalliteollisuuden tilauksella. Muutoin tilaukset ovat laskeneet syksystä 2019 lähtien.

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; TEOLLISUUS

Lähde: Tilastokeskus ja Macrobond.

Teollisuuden tilaukset

Yritykset saivat heinäkuussa uusia tilauksia vuodentakaisista vähemmän kaikilla teollisuuden toimialoilla.

Paperi, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus

- toimialalla tilaukset laskivat 31,7 % vuodentakaisesta, mikä oli lähes finanssikriisin pudotuksen veroinen.

Kemianteollisuus

- tilaukset laskivat 7,7 % edellisvuodesta, mikä oli pienempi pudotus kuin edellisvuodesta

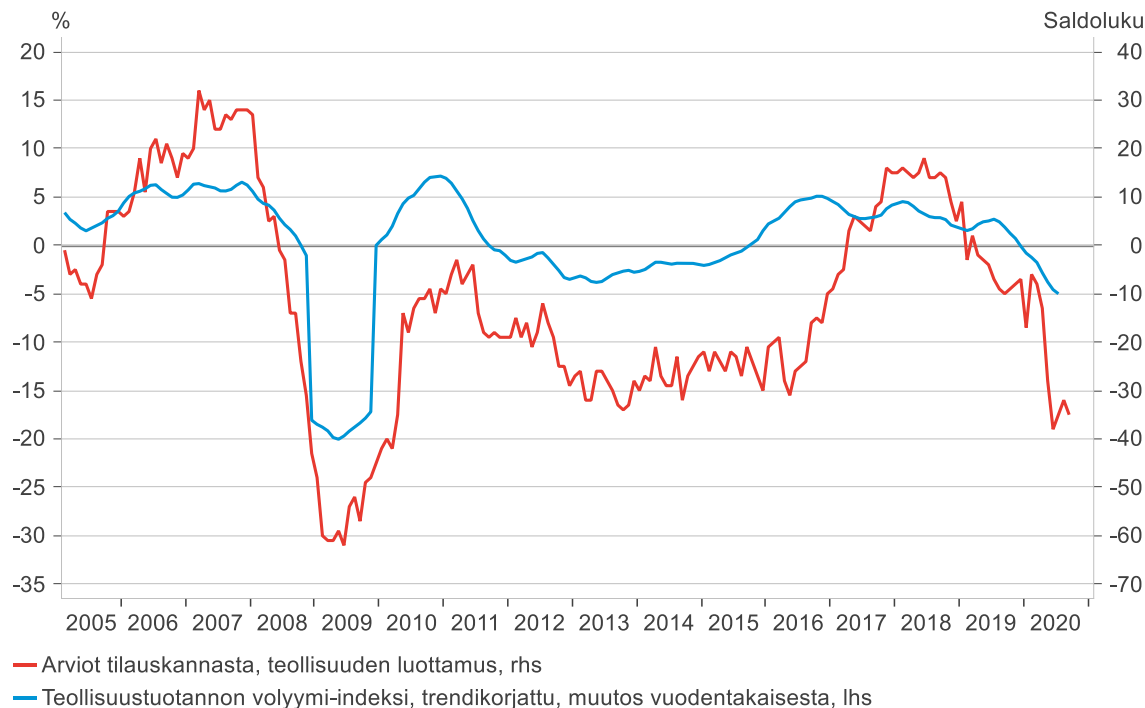
Metalliteollisuus

- tilaukset laskivat 31,7 % vuodentakaisesta.

Kuvioon on merkitty vertailukohta heinäkuu 2019, jolloin tilaukset kasvoivat merkittävästi metalli- ja paperiteollisuudessa, mikä selittää osaltaan suurta pudotusta.

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; TEOLLISUUS

Lähde: EK, Tilastokeskus ja Macrobond.

Teollisuuden tilauskanta-arvio ja toteutunut tuotanto

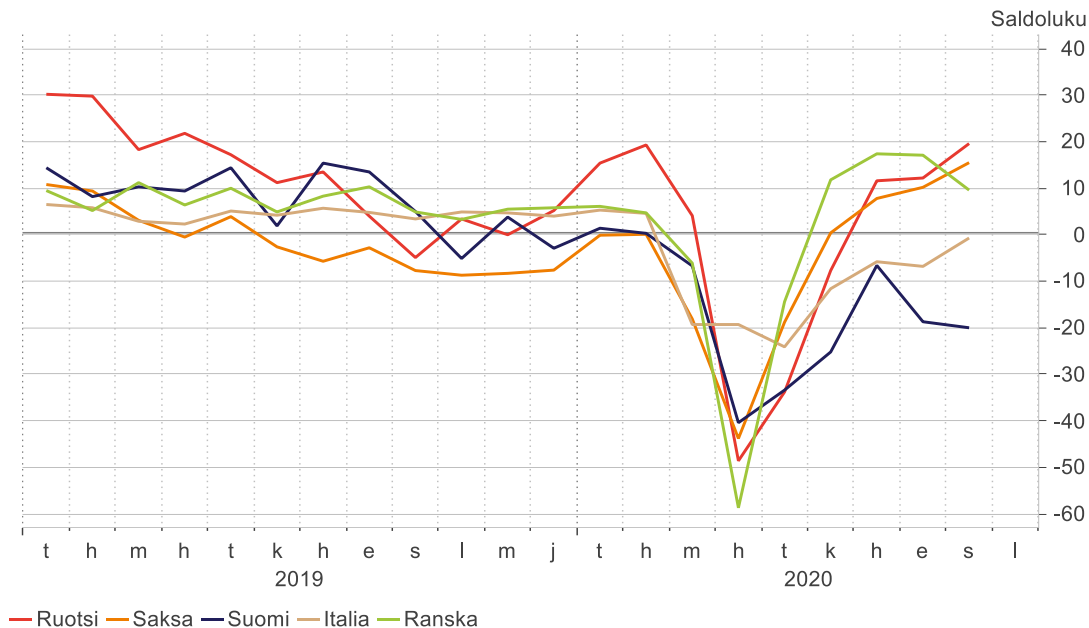
- Elinkeinoelämän luottamusindikaattori sisältää teollisuusyritysten tuotanto-odotusten lisäksi arvioista tilauskannasta ja valmisvarastoista normaaliin verrattuna.
- Tilauskanta-arviot heikkenivät hieman syyskuussa.
- Arviot tilauskannasta ovat tyypillisesti ennakoineet tuotannon toteutunutta kehitystä ja suunnan muutoksia.

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; TEOLLISUUS

Teollisuuden luottamusindikaattori, tuotanto-odotukset, kausitasoitettu indeksi

Lähde: EU:n komissio DG ECFIN ja Macrobond.

Teollisuuden odotukset Euroopassa

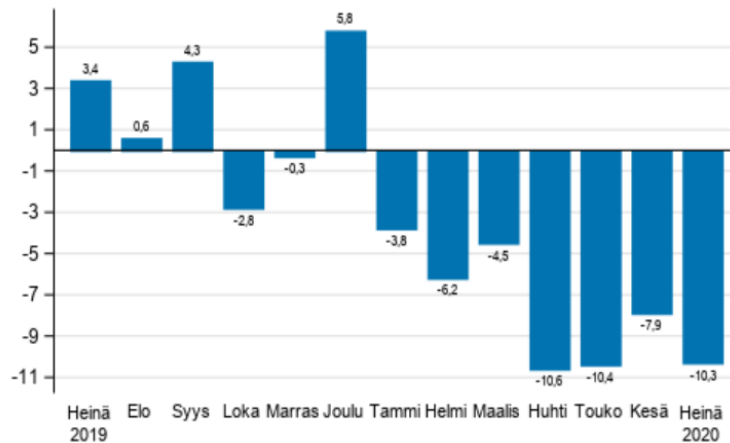
- Uusimmat teollisuuden odotuksia kuvaavat kansainväliset luottamusindikaattorit on syyskuulta.
- Lähikuukausien tuotanto-odotukset nousivat Suomen tärkeissä vientimaissa Saksassa ja Ruotsissa nopeasti huhtikuun jyrkän tuotannon pudotuksen jälkeen. Kasvuvauhti hidastui hieman elokuussa, mutta jatkui hyvänä syyskuussa. Muista maista poiketen Suomessa odotukset ovat laskevat.

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; TEOLLISUUS, liikevaihdon vuosimuutos

Teollisuuden (BCD) työpäiväkorjatun liikevaihdon vuosimuutos, % (TOL 2008)

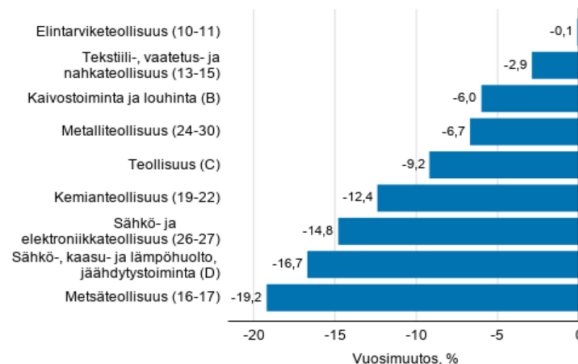

Lähde: Tilastokeskus

Teollisuuden työpäiväkorjattu liikevaihto väheni 10,3% vuoden 2019 heinäkuuhun verrattuna. Liikevaihto väheni myös edelliseen kuukauteen verrattuna (06/2020).

Lähde: Suomen virallinen tilasto (SVT): Teollisuuden liikevaihtokuvaaja [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-5943. Heinäkuu 2020. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 25.9.2020].
Saantitapa: http://www.stat.fi/til/tlv/2020/07/tlv_2020_07_2020-09-15_tie_001_fi.htm

Teollisuuden työpäiväkorjatun liikevaihdon vuosimuutos toimialoittain, heinäkuu 2020, % (TOL 2008)

Lähde: Tilastokeskus

Tilastokeskuksen mukaan liikevaihto väheni heinäkuussa kaikilla teollisuuden päätoimialoilla. Metsäteollisuuden jälkeen voimakkaimmin vähenivät sähkö-, kaasu-, lämpö- ja ilmastointihuollon liikevaihto, 16,7 prosenttia, sähkö- ja elektroniikkateollisuuden liikevaihto, 14,8 prosenttia sekä kemianteollisuuden liikevaihto, 12,4 prosenttia vuodentakaisesta. Päätoimialoista elintarviketeollisuuden liikevaihto oli lähimpänä vuodentakaisesta tasoa ja väheni 0,1 prosenttia.

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; TEOLLISUUS, valmistava teollisuus

- **Yleisnäkymä:** Arviot loppuvuoden näkymistä vaihtelevat yritysکوhtaisesti, mutta ovat epävarmuuden ja kysynnän heikkouden vuoksi EDELLEEN sumuisia ja pessimistisiä. Lomautukset jatkuvat ja ensimmäinen iso toiminnan lakkauttamisuutinen (Scania Lahti) on kuultu. Elokuun heikosti positiiviset uutiset Keski-Euroopasta eivät ole vahvistuneet.
- **Tilanteen pitkittymisen vaikutukset:** Keväällä romahtanut myynti ei edelleenkään ole piristynyt, joten kysynnän romahtamisesta on pelättävissä pitkäkestoisia negatiivisia vaikutuksia tuotantoon, työllisyyteen ja yritysten kassatilanteeseen.
- **Kysyntä:** Myynti ja uudet tilaukset ovat yhä jäissä. Tilauksia on viivästetty. Yleinen epävarmuus vaikuttaa kuluttajakysyntään, minkä vuoksi teollisuudenkin investointipäätökset odottavat varmempia aikoja.
- **Tarjonta:** Yritykset raportoivat komponenttipulan olevan hellittämässä (Teknologia-teollisuuden korona-pulssi).
- **Työvoima:** Yritykset ovat lomauttaneet ja irtisanoneet työvoimaa sekä ennakoivat lomautustarpeen jatkuvan syksyn aikana Huolto-, asennus-, auditointi- jne. asiakkaalla tehtäviä töitä haittaavat valtioiden määräämät liikkumisrajoitukset. Rajojen avautuminen kesällä helpotti, mutta pandemian kiihtyvän leviämisen uhka luo ennakoimattomuutta, mikä todellisten rajoitusten lisäksi vaikeuttaa tilannetta.
- **Hankintaketju:** globaalisti toimivassa alihankintaketjussa tuotannon ja yritysten hankaluudet kulkevat ketjussa molempiin suuntiin, jolloin vaikutus yhteiskunnalle kumuloituu.
- **Metallinjalostus:** yritykset arvioivat tilanteensa heikentyvän syksyn aikana, mutta vastauksissa on elokuun alun tilanteeseen verrattuna lievää positiivisuutta (Teknologia-teollisuuden korona-pulssi)
- **Elektroniikka- ja sähköteollisuus:** yritysten arvio tilanteestaan nyt ja syksyn aikana on parempi kuin alkukesällä (Teknologia-teollisuuden korona-pulssi)
- **Nouseva uhka: Kysyntä ja myynti on edelleen jäissä, joten yritysten kassan kestävyys ja usko tulevaisuuteen on koetuksilla. Rajat ylittävän työmatkaliikenteen muuttuvat rajoitukset hankaloittavat sekä työvoiman liikkumista että asiakaskäyntejä (myynti, käyttöönottoauditoinnit, huolto).**

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; TEOLLISUUS, metsäteollisuus

- **Nouseva uhka: Koronan aiheuttaman kysynnän muutoksen myötä on mahdollista, että paperikoneita/-tehtaita tullaan Suomessa vielä sulkemaan.**
- Verrattaessa vuoden takaiseen metsäteollisuuden tuotanto on vähentynyt keskimäärin 6,9 prosenttia vuoden 2019 lukuihin. Paperituotteiden tuotanto on laskenut viimeisen vuosineljänneksen aikana Suomen tehtailla 1,0 miljoonaan tonniin, mikä on 30-vuotoisen historia alhaisin luku.
- Sellun ja kartongin tuotanto taas on kääntynyt hienoiseen kasvuun, kun koronapandemia ja sen hillitsemistoimet lisäsivät hygienia- ja pakkaustuotteiden kysyntää.
- Metsäsektorin ja metsäteollisuuden nähdään olevan avainroolissa taantumasta ja Korona-kriisistä Tämä edellyttää erityisesti toimintaympäristön kustannuskilpailukyvyistä huolehtimista. Suomalainen metsäteollisuus valmistelee merkittäviä investointeja mm. biopolttoaineisiin; Suomi ei tässä tilanteessa ole itsestään selvä investointikohde toimintaympäristön kannalta.
- Haasteena on saada ulkomaista kausityövoimaa tehtaiden syksyn aikaisiin vuosihuoltoihin.
- Sahateollisuuden vienti on ollut hyvä ja loppuvuoden tilauskirjat ovat täynnä. Ongelmana on heikko kannattavuus ja sahat tulevat tekemään huonoja tuloksia.
- Binderholz Nordic Oy:n Lieksan tehtaalla on tavattu 21 koronatartunnan rypäs, saha oli noin viikon poissa käytöstä.

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; TEOLLISUUS, meriteollisuus

- **Yleisnäkymä:** Meriteollisuuden tilanne ei ole muuttunut saati parantunut syksyn tullen. Yritykset pelkäävät tilanteen heikkenevän. Erityisesti risteilyliiketoiminnan elpymisen epävarmuus pitää näkymän sumuisena. Risteilyalusten lisäksi muitakaan uusia tilauksia ei tehdä ja vanhoja sopimuksia viivästytetään, joten telakat sopeuttavat toimintaansa, mikä merkitsee lomautuksia, irtisanomisia ja alihankintasopimusten uudelleentarkasteluja. Laivanrakennusliiketoiminnan erityisen rahoitusmallin ja telakoiden laajan alihankintaverkoston vuoksi mm. Finnveran tuki on tärkeää.
- **Tilanteen pitkittyminen:** Risteilyliiketoiminta ei näytä pystyvän aloittamaan paluuta normaaliin alkusyksyllä. Alustilauksia ei ole edelleenkaan silti peruttu, vaan kapasiteettia pienennetään vanhoista aluksista luopumalla ja siirretään tilauksia viivästyttämällä. Yritysten kassan ja verkoston toimintakyvyn säilyttäminen yli poikkeusajan on tarpeen, jotta yritykset pysyvät globaalisti kilpailukykyisenä.
- **Kysyntä:** Risteilyalusten tilauksia ei ole peruttu, mutta uusia tilauksia ei ole näkyvissä. Risteilyalusten valmistusaikatauluja on viivästytetty, mikä vaikuttaa telakoiden tehokkuuteen. Meriteollisuusyritysten myynti on jäissä.
- **Työvoima:** Yritykset lomauttavat ja myös irtisanovat työvoimaa. Rajaliikenteen rajoitukset ja muuttuvat tilanteet hankaloittavat ulkomaisen työvoiman ja asiantuntijoiden liikkumista varsinaisten rajoitusten lisäksi. Erityisryhmämenettely helpottanee käyttöönottoasiantuntijoiden maahantuloa.
- **Hankintaketju:** Sekä telakoilla että alihankkijoilla on huoli asiakkaidensa maksukyvyistä. Mikäli yksi yritys menee asiakkaan maksukyvyttömyyden vuoksi konkurssiin, on sillä vaikutuksia hankintaketjussa molempiin suuntiin. Myös tilausten viivästyttäminen sekä tilauspäästösten siirtyminen voi aiheuttaa kassavaikeuksia.
- **Nouseva uhka:** Risteilyvarustamot eivät näytä pystyvän aloittamaan risteilyjä suunnitelmien mukaisesti alkusyksyllä 2020. Mikäli varustamoiden kyky investoida heikkenee, voi sillä olla negatiivisia vaikutuksia paitsi telakoihin myös Suomen kilpailukyvyn kannalta olennaisen korkean osaamisen (ilmasto-, digi-) teknologian kysyntään. Mikäli myynti ei pian lähde käyntiin, on yritysten vaikea selviytyä yhä pidentyvän vaikean ajan yli.

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; TEOLLISUUS, elintarviketeollisuus

- **Yleisnäkömä:** Elintarviketeollisuuden suhdannearviot lähikuukausille ovat heikentymässä. Enemmistö yrityksistä uskoo tuotantonsa supistuvan jonkun verran. Koronatilanteen vaikutukset ilmenevät erityisesti kysynnän rakenteen muutoksissa, kun kysyntä kohdistuu vähittäiskauppaan ja vähenee ruokapalveluissa.
- Kotimarkkinoiden ostovoiman ja kuluttajien luottamuksen ylläpito oleellista, sillä noin 85 % alan liikevaihdosta tulee kotimarkkinoilta. Kotimaisuuden ja lähiruoan arvostus vahvistunut.
- Food Service -sektorilla toimineilla yrityksillä muospaineita toimintamalleissa ja haasteita kannattavuudessa
- Korona aiheuttanut lisäkustannuksia yritysten varmistuessa turvallisuutta ja henkilökunnan hyvinvointia. Alan kannattavuus jo entuudestaan vaatimaton
- Korona on koeponnistanut ruokajärjestelmän toimivuutta myös poikkeusoloissa. Tuotanto toimii lähes normaalisti
- Viennissä maltillista kasvua tammi-kesäkuussa: vienti 884 Milj.€ + 2 % ed.v.

Lähde: TEM toimialapalvelut

- Suhdannenäkymät tulevalle vuodelle: paranee 39 %, heikkenee 24 %. Saldoluku 24
- Kasvuhakuisempi kuin verrokkialat: 67 % voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia
- Liiketoimintamuutoksia tehty paljon: 40 % töiden uudelleen organisointi, 40 % kehitti uusia tuotteita/palveluja, 28 % ilmoitti liiketoiminnan olleen pysähdyksissä, 24 % otti käyttöön uusia toimintatapoja, 23 % panosti verkkokauppaan. -> korona kohdellut monimuotoisia elintarvikeyrityksiä eri tavoin

Lähde: Pk-toimialabarometri syksy 2020, Elintarviketeollisuus, n=112

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; TEOLLISUUS, kaivostoimiala

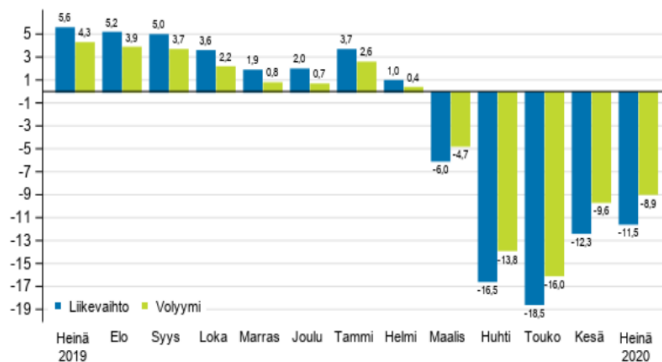
- Kaivokset ovat toimialana toistaiseksi kärsineet poikkeustilanteesta monia muita toimialoja vähemmän
- Raaka-aineiden kysyntää on ylläpitänyt eri maiden ja maanosien erilainen tilanne taudin ja rajoitusten suhteen – Aasiassa teollinen tuotanto on palautunut varsin normaalille tasolle, joten raaka-aineiden kysyntä on jatkunut
- Raaka-aineiden kysynnän kehitys riippuu siitä, miten pandemia ja sen toinen aalto vaikuttavat keskeisten kuluttajamaiden, kuten Kiinan, Intian ja muiden nousevien maiden, talouteen, rakentamiseen ja arkielämään
- Kullan hinta on poikkeusoloissa noussut erittäin korkealle, mikä kertoo yleisestä epävarmuudesta
- Kaivosten toiminnan edellyttämien kulutusosien ja raaka-aineiden saanti on ollut varsin varmaa, joskin toimitusten viivästyksiin on varauduttu
- Ainoa isompi haaste on ollut kansainvälisten asiantuntijoiden maahan saapumisessa, ja tämä tilanne tulee varmaan myös jatkumaan matkustusrajoitusten jatkuessa

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; PALVELUT, liikevaihdon vuosimuutos

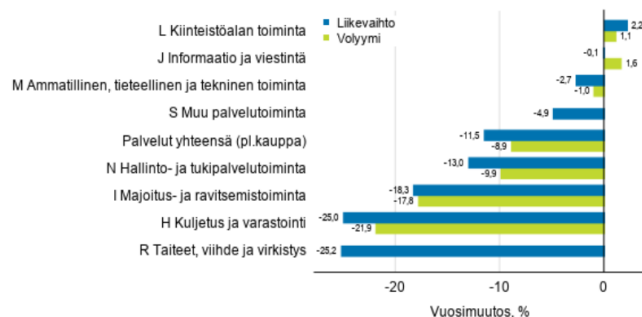
Palveluiden työpäiväkorjatun liikevaihdon ja volyymin vuosimuutos, %

Lähde: Tilastokeskus

Tilastokeskuksen mukaan palvelualojen työpäiväkorjattu liikevaihto laski vuoden 2020 heinäkuussa 11,5 prosenttia vuoden 2019 heinäkuusta. Palvelutuotanto eli volyymi, josta hintojen muutosten vaikutus on poistettu, laski samaan aikaan 8,9 prosenttia. Kuluvan vuoden kesäkuussa liikevaihto oli 12,3 prosentin laskussa volyymin supistuessa vastaavasti 9,6 prosenttia. Palvelualojen kehitykseen vaikutti koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne. Palvelualoissa ei ole mukana kaupan toimialoja

Palvelualojen työpäiväkorjatun liikevaihdon ja volyymin vuosimuutos, heinäkuu 2020, % (TOL 2008)

Lähde: Tilastokeskus

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2020 heinäkuussa palvelualojen päätoimialoista heikoiten kehittyi taiteet, viihde ja virkistys -toimiala, jonka työpäiväkorjattu liikevaihto laski 25,2 prosenttia vuoden 2019 heinäkuusta. Palvelualojen liikevaihdoltaan suurimman eli kuljetuksen ja varastoinnin toimialan työpäiväkorjattu liikevaihto pieneni 25,0 prosenttia vuoden 2019 heinäkuusta. Samaan aikaan toimialan volyymi laski 21,9 prosenttia.

Liikevaihto laski myös majoitus- ja ravitsemistoiminnassa, jossa työpäiväkorjattu liikevaihto laski 18,3 prosenttia vuoden 2019 heinäkuusta volyymin ollessa vastaavaan aikaan 17,8 prosentin laskussa. Hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa liikevaihto laski 13,0 prosenttia vuoden 2019 heinäkuusta. Myös toimialan volyymi oli tuolloin 9,9 prosentin laskussa.

- **Yleisnäkymä:** Kotimaanmatkailu käynnistyi kesäkuukausina, alueellinen vaihtelu oli kuitenkin huomattavaa. Kotimaan matkailukysyntä ei riitä paikkaamaan ulkomaista matkailukysyntää ja suomalaisten ulkomaanmatkailusta aiheutuvaa kotimaan osuuden kysyntää. Kansainvälisen matkailun osalta yritykset kääntävät katsetta jo kesään 2021. Huolena on matkustamista koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen kesto vuoden 2021 loppuun; päätös ei saa vaarantaa kesän ja talven 21-22 myyntiä. Tieto kustannustuen uudelleen valmistelusta on otettu positiivisesti vastaan, mutta kriteerit huolettavat. Pääomaintensiivisellä alalla yritykset pohtivat seuraavaksi omaisuutensa myyntiä. Valtioneuvoston ja viranomaisten viestintä matkustusohjeistuksesta koetaan erittäin epäselvänä, puutteellisena ja alaa negatiivisesti leimaavana. Matkailuyritysten konkurssiaallon välttämiseksi kansainväliselle liike- ja vapaa-ajan matkustamiselle on löydettävä korona-turvalliset edellytykset.
- **Kysyntä:** Vuoden toisella neljänneksellä matkailuvienti väheni 87 % viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna, (vrt. Q1 -16 % vuotta aiempaan). Matkailun ja kuljetuksen viennin supistumisen suhde koko palveluviennin laskuun Q2:lla oli peräti 59 %. Suomalaisten kotimaan vapaa-ajanmatkat vähenivät noin 40 % tammi-huhtikuussa 2020 viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Rekisteröidyt yöpymiset vähenivät tammi-elokuussa 36 % viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna; ulkomaisten matkailijoiden yöpymisvuorokaudet -59,5 % ja kotimaisten -26,4 %. Matkailun käynnistyminen vaihtelee huomattavasti alueittain. Ulkomaisten matkailijoiden ja liikematkustuksen poissaolosta johtuen matkailu on vilkkaampaa pääkaupunkiseudun ulkopuolella ja viikonloppuisin. Vuokramökkien kysyntä ollut ennätysvilkasta. Ohjelmopalveluyritysten kysyntä on olematonta. Talven osalta kansainväliseen matkailuun nojaavien yritysten tilanne haastava; ennakkovarauksia peruttu, uusia varauksia erittäin niukasti.
- **Tarjonta:** Suomen palkkasumma oli heinäkuussa vuoden 2019 tasolla, mutta toimialoittain tarkasteltuna selkeästi supistunut majoitus- ja ravitsemisalalla. Verrattaessa toimialoittain alkaneiden työttömyys- ja lomautusjaksojen määrää vuosina 2019 ja 2020 on majoitus- ja ravitsemisalalla eniten kasvua sisältävien alojen joukossa. Maaliskuun alusta alkaen yli 25 prosenttia matkailu- ja ravitsemisalalla toimivista yrityksistä ovat lomauttaneet työntekijöitään. Etätösuositukset ja kokoontumisrajoitukset ovat rajoittaneet tapahtumatoimintaa. Kotimaanmatkailukohteet ovat saaneet näkyvyyttä uusien markkinointikohdennusten myötä.

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; PALVELUT, matkailu 2/3

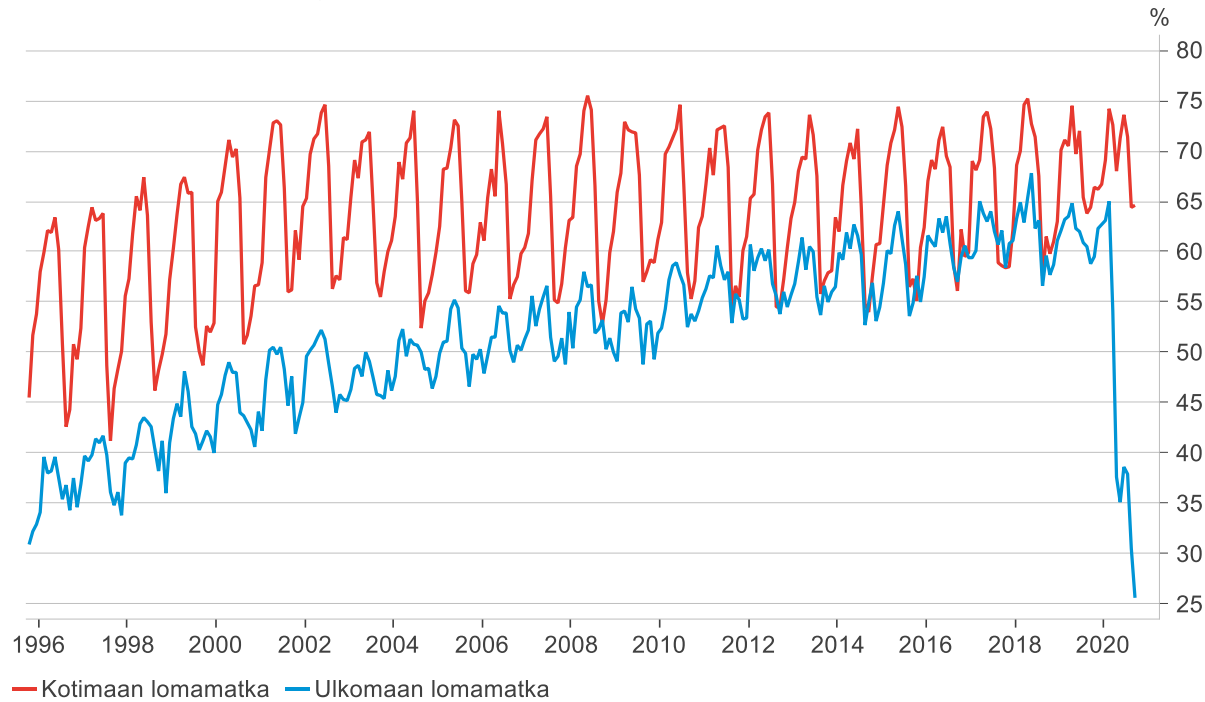
- **EU-toimenpiteet:** Matkailuyritykset ja matkailijat ovat erittäin turhautuneita vaihteleviin matkustuskäytäntöihin (rajat ylittävä matkustaminen ja terveysturvallisuustoimenpiteet) Euroopassa; ihmisten ja tavaroiden vapaa liikkuminen on EU:n keskeinen voimavara. Jäsenvaltioiden vallitseva näkemys on, että matkailu Euroopassa tulee avata nykyistä sallivammaksi. Terveysturvallisuuden varmistamiseksi tarvitaan kuitenkin yhteisiä Euroopan laajuisia terveysturvallisuustoimenpiteitä, joiden etenemiseksi jäsenvaltioilta toivotaan yhteistä näkemystä. Suomen matkustusrajoitukset ovat komission esitystä tiukemmat ja aiheuttavat siten hämmennystä muissa jäsenvaltioissa pyrittäessä yhteisten näkemysten saavuttamiseen. Komission esitys on kuitenkin suositus, ja toimivalta rajoitustoimista päätettäessä on pääosin jäsenmailla. Elpymissuunnitelmasta ja matkailun osuudesta kokonaisuudessa käydään keskustelua EU-tasolla ja kansallisesti. Suomessa matkailualan näkemysten mukaan ala tulisi huomioida kansallisessa elpymissuunnitelmassa mittavasti suoraan yrityksille kohdennettavalla rahoituksella ja alalle osoitettavana kehittämisrahoituksena.
- **Nouseva uhka:** Pääomaintensiivisenä toimialana yritykset pohtivat omaisuutensa myymistä. Riskinä on, että ostajat tulevat ulkomailta ja suomalainen matkailuala päättyy ulkomaiseen omistukseen. Kustannustuen uudelleen valmisteluun on alalla suuria odotuksia, mikä edellyttää valmistelun aikaista odotusten hallintaan keskittymistä ennen kuin uusi malli on valmis. Matkailuala kokee olevansa kriisissä, jota ministeriöiden ja viranomaisten koetaan syventävän epäselvällä viestinnällään. Ala kaipaa asiakaslähtöistä, yhteneväistä ja ajantasaista viestintää yhdestä paikasta saatuna. Ala kokee myös erittäin negatiivisena useiden päättäjien ja sitä kautta julkiseen mielipiteeseen valuvan asenteen, että matkailuyritykset ovat syyllisiä viruksen leviämiseen. ”Älä matkusta” -viestin sijaan julkisen viestinnän tulisi keskittyä asioihin, jotka huomioitava jos matkustaa; tämä olisi tärkeämpi viesti sekä elinkeinon mahdollistamisen että terveysturvallisuuden edistämisen näkökulmasta.

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; PALVELUT, matkailu 3/3

Koko maa, kuluttajien luottamus: ostoaikeet seuraavan 6 kk aikana

- Kotimaan matkojen osalta kuluttajien aikeet ovat syyskuussa selvästi normaalia syyskuun tasoa korkeammalla, vaikka kesälomakauden tasosta onkin laskua.
- Ulkomaan lomamatkan ostoaikeet ovat vajonneet yhä matalammalle matkustusta ja karanteenia koskevien ohjeiden julkistamisen jälkeen sekä pandemian kiihdyttyä Euroopassa.
- Kuluttajien matkustusaikomuksia selvitetään osana Tilastokeskuksen kuluttajien luottamusindikaattorin kyselyä.

Lähde: Tilastokeskus ja Macrobond.

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; PALVELUT, luovat alat

- **Yleisnäkymä:** Yleisö liikkuu varovaisesti. Median kirjoittelun pelätään aiheuttavan paniikkia ja pitkälle jatkuvaa peruutusten aaltoa. Kustannustuki ei ehtojensa vuoksi toimi suurelle osalle toimijoita. Tilanne on aiheuttanut yrityksille myös ennakoimattomia uusia kuluja. Kevään pysähdyksen kerrannaisvaikutukset alkavat näkyä uusien sisältöjen puutteena joka siirtää vaikutuksia arvoketjun uusiin kohtiin.
- **Kysyntä:** Palveluiden ostot ja elämystoiminta ovat lamassa (tapahtumatuotanto lv -90%, arkkitehtitoimistot lv -15% (Rakennuslupien hakujen määrä on lähtenyt laskuun jonka ennakoidaan tuovan ongelmia suunnittelupuolelle. Erityisesti äänikirjat ovat hyötäneet tilanteesta ja kustannuspuolella onkin tästä johtuen polarisaatiota. Oppimateriaali-tuotanto on kasvussa. Digitaalisten palvelujen kasvu on lisännyt myös graafisen suunnittelun palvelujen kysyntää.
- **Tarjonta:** Kasvavilla sektoreilla (av-tuotanto) on akuutti työvoimapula koska ulkomaiset tuotannot haluavat kuvata Suomessa turvallisten olojen vuoksi. Työvoimapulaan haetaan nopeita ratkaisuja vapaan työvoiman parista. Vapaita mikroyrittäjiä on runsaasti.
- **Nouseva uhka:** Tilanteen pitkittyessä elämysten kulutustottumukset muuttuvat ja esim. Amazon pääsee valtaamaan sisältömarkkinoita. Kuntatalouden muutokset vähentävät hankintoja ja tuotanto supistuu. Tapahtuma ja palvelutuotannon osalta jäämme ulkomaisen tuotannon varaan. Kun tilanteen helpottuminen ei ole näkyvässä, pessimismi ja näköalattomuus lisääntyvät nopeasti.

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; PALVELUT, Sosiaali- ja terveystoimiala, yksityiset tuottajat

- Koronaepidemia on vaikuttanut monin tavoin sote-palveluun
  - Toisaalta tietyissä palveluissa ja osaamisalueissa kysyntä on kasvanut voimakkaasti ja äkillisesti, kuten keväällä teho-osaston hoitajista, loppukesästä on esimerkiksi laboratorioalan osaajista ollut kova pula → edellyttää paljon ennakkointia, muutokset hyvin nopeita
  - Toisaalta kysynnän painopisteen muutos on merkinnyt myös joidenkin palvelujen kysynnän vähentymistä, koska
    - Kiireetöntä hoitoa ajettiin paljon alas (esim. hammashoito)
    - Asiakkaat peruivat itse aikojaan
    - Rajoitukset vähensivät muuta sairastavuutta, esim. lasten päivystyskäynnit vähenivät lähes kolmanneksella aiemmasta ja sairaalalähetteen määrä puolittui keväällä (suurin osa lasten päivystyskäynneistä liittyy hengitysinfektioihin)
- Käyntimäärät lähteneet nousuun ja digitaalisista palveluista eritoten reaaliaikainen etäasiointi, mutta silti kasvava hoitovelka
  - Käyntimäärät kokonaisuutena vähäisempiä syyskuussa kuin tammikuussa (kuukausittaisia eroja toki on)
  - Etäasiointinissa kaikki yhteystavat eivät ole lisääntyneet
  - Viime viikkoina myös reaaliaikainen etäasiointi yhteystapana lähtenyt laskuun
  - Korona kasvattaa sote-palvelujen tarvetta esimerkiksi lisääntyvän työttömyyden myötä?

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; PALVELUT, digi- ja ohjelmistoala

- **Yleisnäkymä:** Näkymät kirkastuivat selvästi kesän aikana. Ohjelmistoalalla tilanne vaikuttaa toistaiseksi lähes normalisoituneen. Monella yrityksellä kasvu jäänee kuitenkin vaatimattomaksi tai olemattomaksi. Liikevaihdon supistumista odottaa harvempi.
- **Kysyntä:** Ei päivittyntä tietoa.
- **Tarjonta:** Ei päivittyntä tietoa
- **EU-toimenpiteet:** Vihreä ja digitaalinen elvytysstrategia luo uusia mahdollisuuksia alan innovaatiotoiminnalle sekä tarjonnan ja kysynnän vahvistamiselle. Keskustelu Euroopan digitaalisesta suvereniteetista voi vaikuttaa merkittävästi alan liiketoiminta- ja teknologiavalintoihin.
- **Nouseva uhka:** **Vientiteollisuuden uhkaava kriisiytyminen voi vaikuttaa merkittävästi alan kysyntään. Sen ja julkisen sektorin investointikyvykkyys digitaaliseen uudistumiseen korona-kriisin jälkeen on iso kysymysmerkki.**

Tilannekuva

1.3. Toimiala-analyysi | kriisin vaikutus toimialoihin; KAUPPA

- **Työmarkkinat:** Työvoimakehityksen pitkä trendi on alkanut muuttua: Liikevaihdon määrän kehityksellä ei ole enää yhtä vahvaa vaikutusta työvoiman tarpeeseen kuin aiemmin.
  - Kansainvälisesti yritykset pyrkivät hallitsemaan aikaisempaa paremmin kaupan toimitusketjuja ja lyhentämään niitä. Skaalaetuja haetaan mm. ketjuuntumisella, suurilla keskusvarastoilla ja hankintayhteistyöllä.
  - Asiakkaista kilpaillaan kaikilla kanavilla yli rajojen.
  - Kansainvälinen ja kotimainen kilpailu niin tukku- kuin vähittäiskaupassakin on lisännyt tarvetta toimintojen tehostamiseen ja kustannusten leikkaamiseen myös Suomessa.
  - Automatisaatio ja digitaalinen kehitys mahdollistavat tehostamisen ja tuottavuuden lisäämisen, eikä työvoiman määrää tarvitse aina kasvattaa palvelujen ylläpitämiseksi tai parantamiseksi.
- Vaikka vähittäiskaupan liikevaihto kasvoi viime vuonna, työpaikkoja alalta hävisi 10 000. Työpaikkojen väheneminen jatkui kuluvan vuoden ensimmäisellä vuosineljänneksellä, jo ennen koronakriisiä, ja erityisen voimakasta se oli toisella vuosineljänneksellä. Työllisyys on vähentynyt varsinkin erikoiskaupassa.
- Tukkukaupassa varsinkin rakentamisen voimakas suhdanne on nostanut työllisyyttä parin viime vuoden aikana. Lomautukset ja aikaisempaa vähäisemmät kausityöntekijöiden ja harjoittelijoiden rekrytoinnit käänsivät tukkukaupan palkkasumman laskuun jo huhtikuussa. Työllisyyden kasvu näyttäisi nyt olevan taittumassa, kun teollisuuden pienentyneet tilausmäärät ja rakentamisen kääntyvä suhdanne alkavat heijastua myös tukkukauppaan.

Lähde: Kaupan Liitto 30.9.2020

Tilannekuva

2.1. Taloustilanteen tarkastelu | Pääviestit taloustilanteesta

Kesän aikana käynnistynyt talouden elpyminen on pysähtynyt Suomessa. Palvelualojen lähiajan näkymät heikkenivät uudestaan koronavirustartuntojen levitessä ja siirryttäessä kohti kiihtymisvaihetta. Teollisuuden tuotanto-odotukset pysyvät vaimeina, mutta elvytyksestä ja kysynnän paluusta ennustetaan vetoapua.

Myönteistä kehitystä:

- Yrityksille kohdistetuilla tukitoimilla on osaltaan onnistuttu pitämään vireille pantujen **konkurssien** määrä edellisvuotta pienempänä.
- Kuluttajien ostoaiheet yhä hyvät, vaikka yleisesti luottamus laski syyskuussa. Se ennakoii **kulutuksesta** vetoa taloudelle, jos vain epävarmuuden leviäminen teollisuuden kautta laajalti talouteen ja massiiviset työpaikkojen menetykset vältetään.
- Kansainvälisen talouden vire on jatkunut, vaikkakin hidastunut erityisesti palvelualoilla.
→ Muutos aiemmasta tilannekuvasta: Maailmantalouden elpymisvauhti on hidastunut. Lupaavina jatkuneet signaalit Saksan ja Ruotsin teollisuudesta. Suomessa teollisuustuotannon syöksy pysähtyi.

Heikkoa kehitystä ja riskitekijöitä:

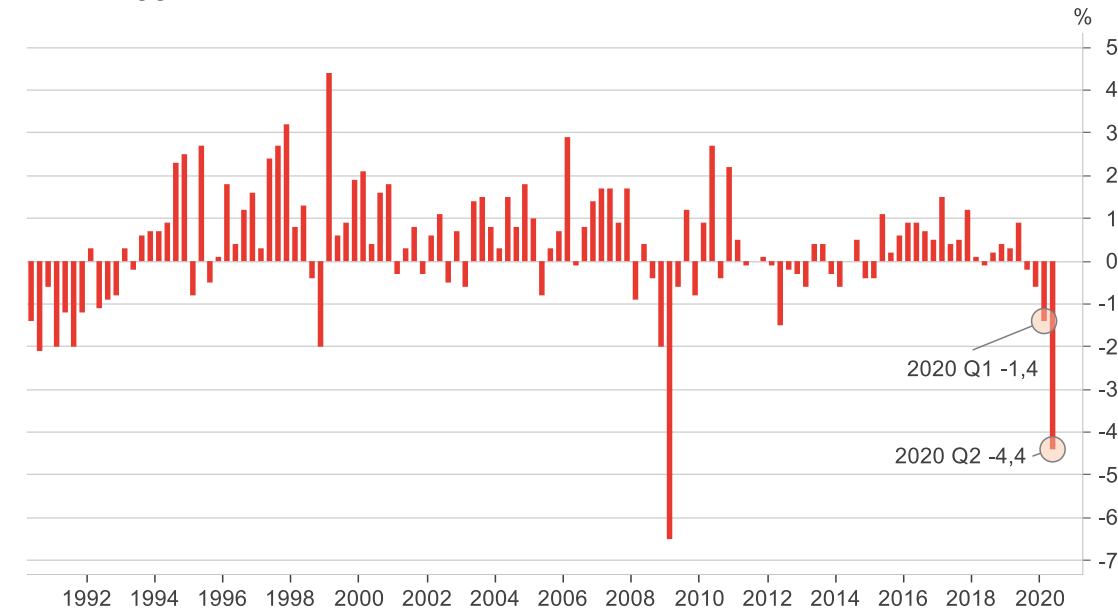
- **Riski talouden elpymiselle** on toteutunut, kun tartuntojen määrä kääntyi elokuussa nousuun ja on kasvanut nopeasti useassa EU-maassa. Uudet rajoitustoimet heikentävät talouden toimeliaisuutta. Maailmantalouden V-muotoinen talouden elpyminen entistä epätodennäköisempää.
- **Teollisuustuotanto** kasvoi heinäkuussa edellisestä kuukaudesta mutta laski vuodentakaisesta. Teollisuuden uusissa tilauksissa ei näy syyskuussa käännettä parempaa eikä teollisuuden odotuksissakaan, vaikka Suomen päävientimarkkinoilla teollisuuden veto on ollut vahvaa kesän jälkeen. Saksan ja Ruotsin kasvuodotukset eivät ole välittyneet vielä uusina tilauksina Suomeen.
- Euroalueella on **deflaation** uhka lähivuosina. Elokuussa inflaatio oli -0,2 %.
→ Muutos aiemmasta tilannekuvasta: Elinkeinoelämän ja kuluttajien luottamus kääntyivät hienoiseen laskuun.

Tilannekuva

2.1. Taloustilanteen tarkastelu | Makrotalous

BKT volyymin muutos edelliseen kvartaaliin verrattuna

■ BKT volyymin muutos kiintein hinnoin (kausi- ja työpäiväkorjattu)

Lähde: Tilastokeskus ja Macrobond.

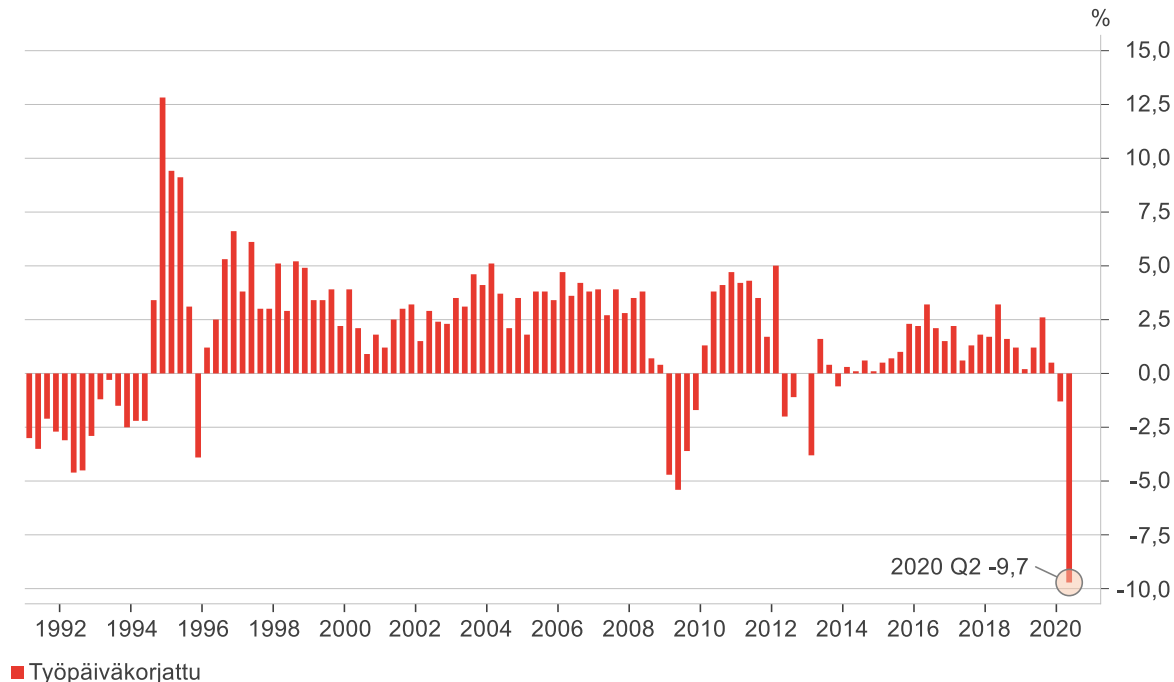
BKT:n kvartaalimuutos

- Suomi on taantumassa, sillä bruttokansantuote on supistunut kolmella peräkkäisellä vuosineljänneksellä.
- Huhti-kesäkuussa (Q2) BKT pieneni 4,4 % edelliseen vuosineljännekseen verrattuna.
- Suomen BKT:n pudotus on ollut vähäisempää verrattuna muihin maihin.

Tilannekuva

2.1. Taloustilanteen tarkastelu | Makrotalous

Kotitalouksien kulutusmenot Suomessa, muutos vuodentakaisesta

Lähde: Tilastokeskus ja Macrobond.

Kotitalouksien kulutus

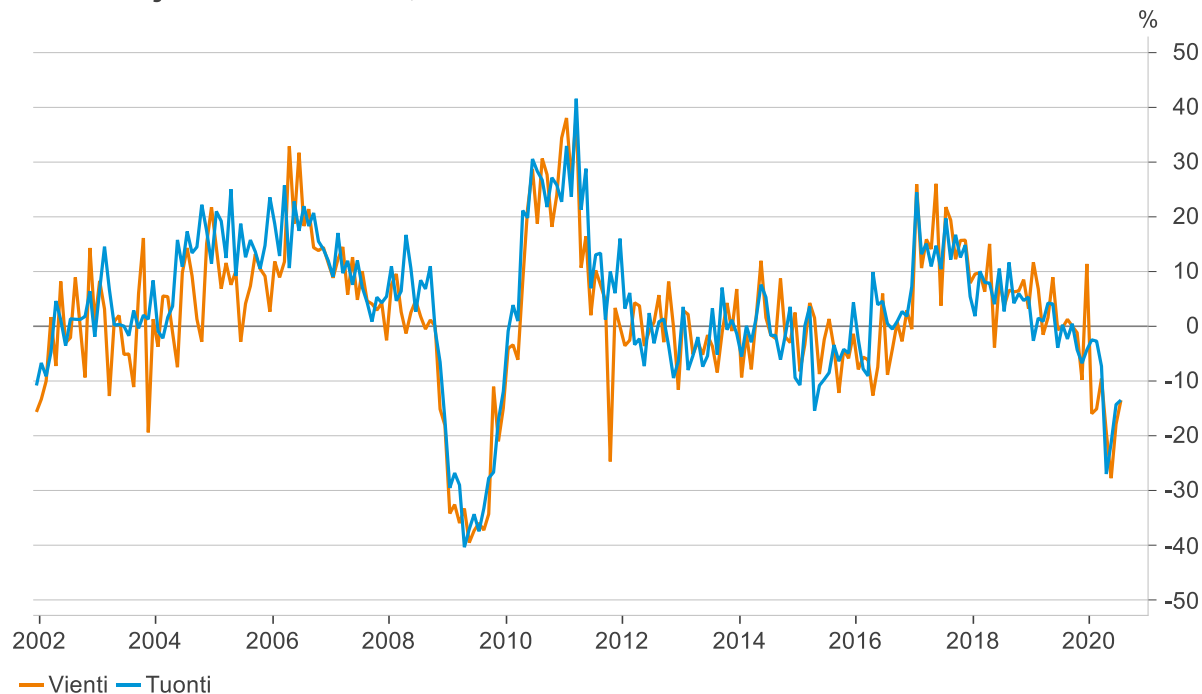
- Kotitalouksien kulutus väheni -0,3 % verrattuna edellisvuoden ensimmäiseen kvartaaliin.
- Kotitalouksien säästöt, lainojen lyhennysvapaat sekä nopeasti palautunut kuluttajien luottamus kevään rajoitusten purkamisen seurauksena ovat nostaneet kulutusta nopeasti takaisin lähes koronavirüsistä edeltäneelle tasolle.
- Finanssikriisissä ja sen jälkeisessä taantumassa kotitalouksien kulutus kannatteli Suomen taloutta ja veti siitä toipumista.
- Koronavirüsissä kulutus kärsi ensimmäisenä ja toisekseen se saattaa kokea uuden iskun, jos tartuntojen toinen aalto johtaa pitkittyneeseen epävarmuuteen ja teollisuuden arvoketjujen ahdingon kautta työpaikkojen menetyksiin.

Tilannekuva

2.1. Taloustilanteen tarkastelu | Makrotalous

Viennin ja tuonnin arvo, muutos vuodentakaisesta

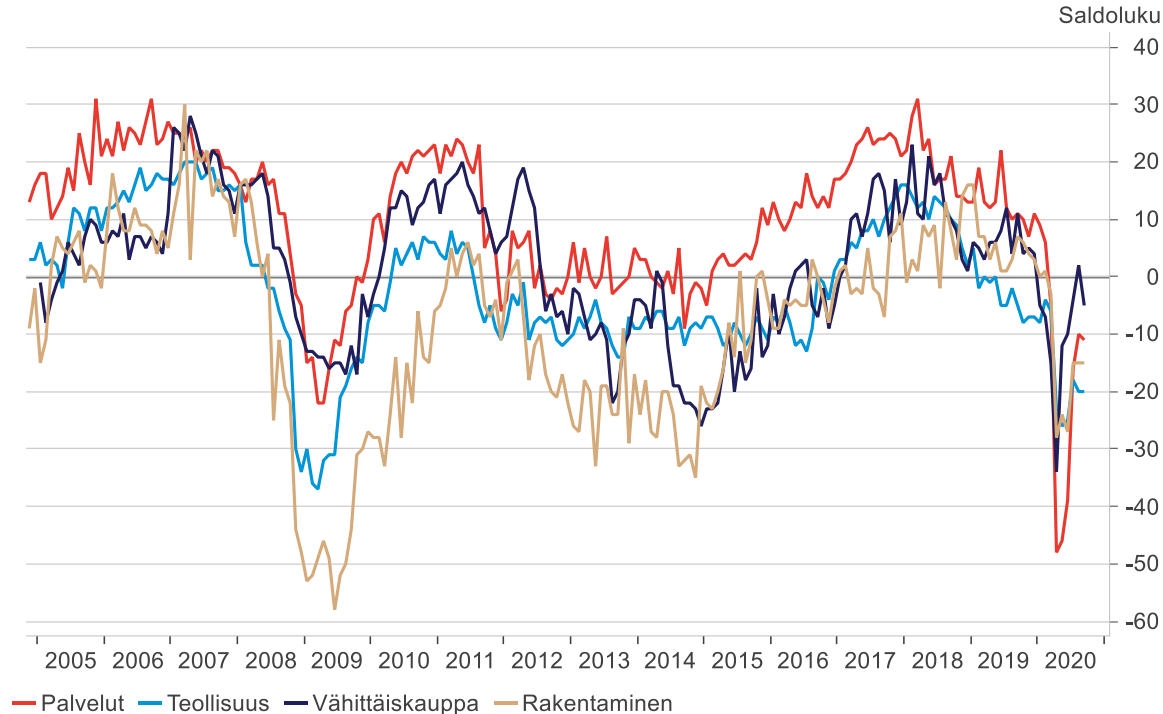
Lähde: Tulli ja Macrobond.

Ulkomaankauppa

- Tavaraviennin arvo laski 13,8 prosenttia heinäkuussa edellisvuoden vastaavasta ajasta ja oli 4,4 mrd. euroa.
- Tammi-heinäkuussa yhteenlaskettu viennin arvo väheni 16,8 prosenttia ja tuonnin arvo 12,3 prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.
- Erityisen paljon laski öljytuotteiden viennin arvo, 24 % edellisen vuoden heinäkuusta.
- Kuljetusvälineiden vienti laski ennakkotietojen mukaan 10 %, kemiallisen metsäteollisuuden tuotteiden vienti 18 % ja mekaanisen metsäteollisuuden 8 %.

Tilannekuva

2.1. Taloustilanteen tarkastelu | Elinkeinoelämän luottamusindikaattori päätoimialoilla

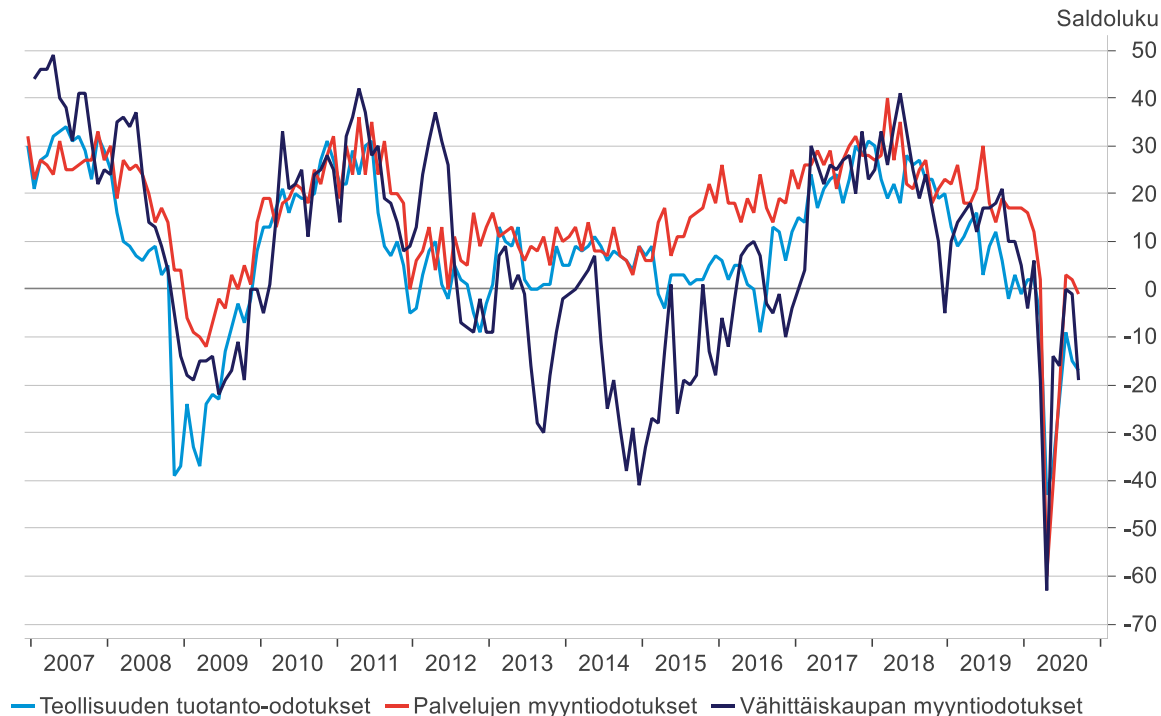

Lähde: EK ja Macrobond.

- Elinkeinoelämän luottamuksen koheneminen pysähtyi syyskuussa kaikilla pääaloilla. Kysely on tehty aikana, jolloin koronavirustartuntojen määrä oli lähtenyt nopeaan kasvuun Suomessa ja muissa Euroopan maissa.
- **Teollisuusyritysten** luottamus pysyi ennallaan syyskuussa. Saldoluku oli -20. EK:n mukaan teollisuusyritysten luottamus oli elokuussa EU-maiden toiseksi heikoin.
- **Palvelualan** luottamusindikaattorin saldoluku oli syyskuussa -11, mikä on pisteen edellistä korkeampi. Historiallisesti palvelualalla luottamus on ollut keskimäärin positiivinen (13), joten koronan aiheuttama shokki on merkittävä romahdus toimialalle.
- **Vähittäiskaupan** saldoluku painui uudelleen negatiiviseksi ollen -5.
- **Rakentamisessa** luottamus säilyi ennallaan ja oli -15.

Tilannekuva

2.1. Taloustilanteen tarkastelu | Elinkeinoelämän myynti- ja tuotanto-odotukset seur. 3kk

Lähde: EK ja Macrobond.

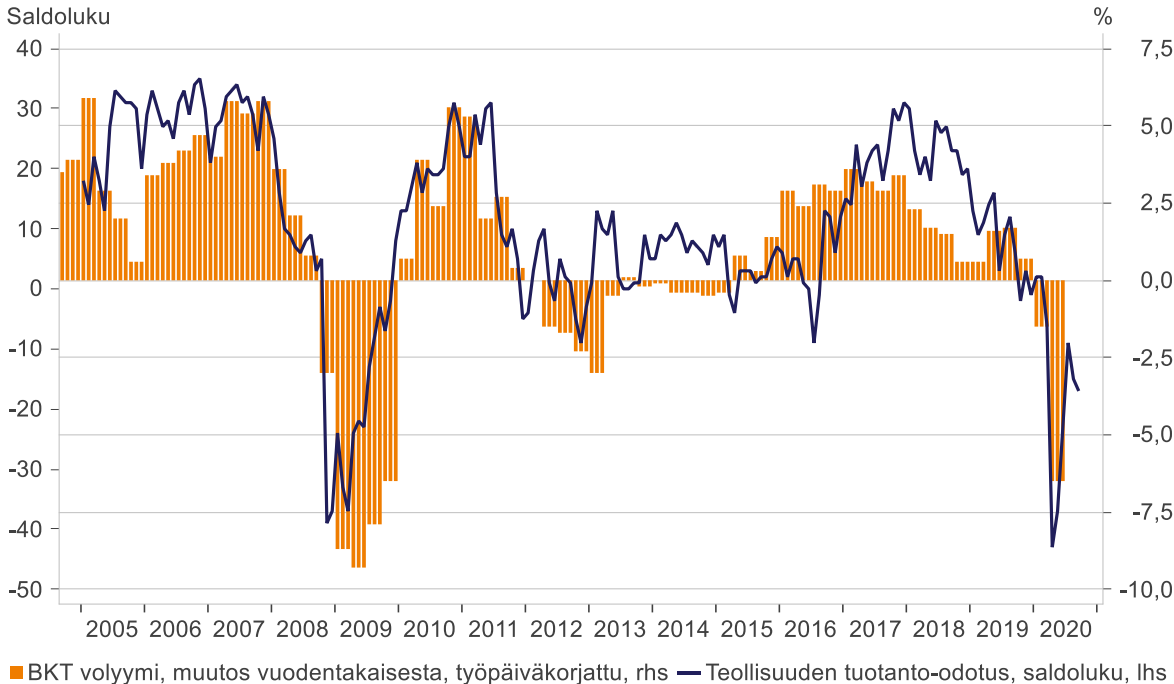
- Edellisinä kuukausina vähittäiskaupan ja palvelujen myynti-odotukset olivat kohentuneet, mutta syyskuussa ne kääntyivät laskuun ollen negatiivisia.
- **Teollisuuden** tuotannon odotetaan yhä vähentyvän. Lähiajan odotukset heikkenivät, ja niitä mittaavat saldoluku oli -17. Tuotantokapasiteetti oli syyskuussa kokonaan käytössä 58 %:lla vastaajista.
- **Palvelualoilla** lähikuukausien odotus painui aavistuksen negatiiviseksi.
- **Vähittäiskaupan** odotukset lähikuukausien myynnistä heikkenivät selvästi. Saldoluku oli -19.

Tilannekuva

2.1. Taloustilanteen tarkastelu | Teollisuuden tuotanto-odotus on ennakoinut BKT:n kehitystä

Elinkeinoelämän luottamus ja toteutunut BKT:n volyymi

Lähde: EK, Tilastokeskus ja Macrobond.

- Teollisuuden 3 kk tuotanto-odotusta voi tulkita ennakoivana indikaattorina BKT:n kehitykselle.
- Siitä on voinut aikaisemmin nähdä suuntaa sekä suhdanteen heikkenemiselle että kääntymiselle parempaan.
- Syyskuun päivityksen mukaan elinkeinoelämän luottamus on kääntynyt jälleen laskuun. Sekä arviot tilauskannasta että tuotanto-odotukset laskivat. Suurten vientiyritysten pitkälle yltäneet tilauskirjat ovat kannatelleet tuotantoa, mutta uusien tilausten määrä on kehittänyt heikosti.

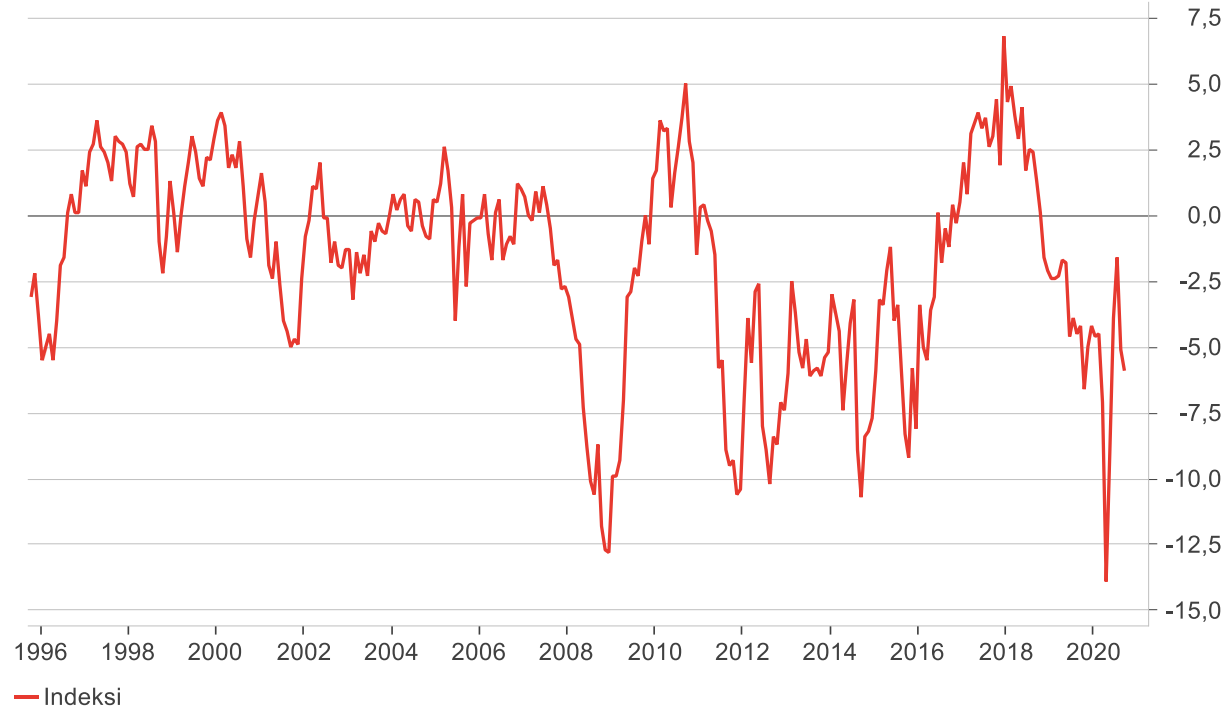

Tilannekuva

2.1. Taloustilanteen tarkastelu | Kuluttajien luottamusindikaattori

Kuluttajien luottamusindikaattori

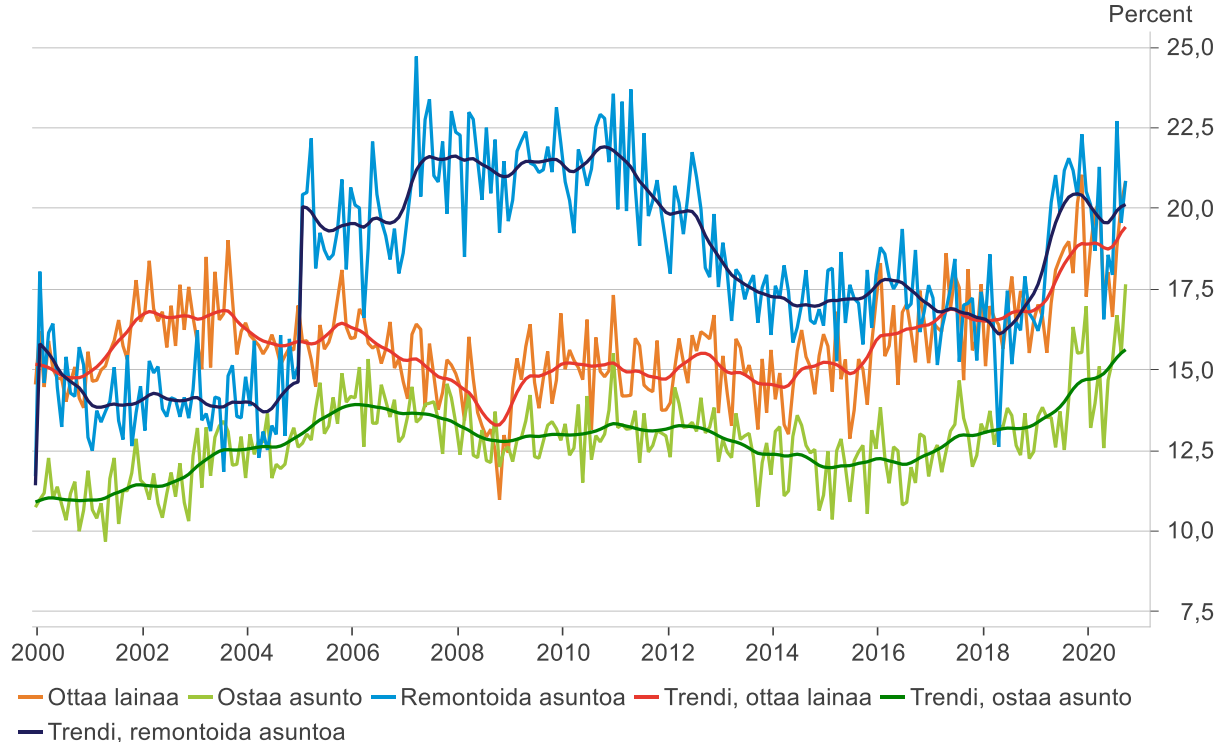
- Kuluttajien luottamus heikkeni hieman uudelleen syyskuussa. Saldoluku oli -5,9. Indikaattori on altis nopeille muutoksille.
- Kuluttajien näkemys oman talouden nykytilasta parani, kun taas indikaattorin kolme muuta osatekijää heikkenivät.
- Rahankäyttöaikaista kestotavaroiden hankintaan oli kuluttajilla syyskuussa yhä hieman tavanomaista enemmän.
- Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen kuluttajien luottamustutkimukseen, johon vastasi 1.–20.9. 1 112 Suomessa asuvaa henkilöä.

* arvio omasta taloudesta nyt, odotukset omasta ja Suomen taloudesta 12 kuukauden kuluttua sekä rahankäyttöaikaista kestotavaroihin seuraavan 12 kuukauden aikana.

Lähde: Tilastokeskus ja Macrobond.

Tilannekuva

2.1. Taloustilanteen tarkastelu | Kuluttajien luottamus, aiheet seuraavan vuoden aikana

- Kuluttajien luottamuksen heikkeneminen ja koronavirusepidemian toisen aallon alkaminen eivät ole hidastaneet kuluttajien aikeita tehdä suuria hankintoja ja ottaa lainaa. Ne jatkoivat kasvuaan syyskuussa.
- Asunnon ostoa seuraavan vuoden aikana suunnittelee 17,9 % vastaajista, mikä on selvästi suurempi määrä kuin ennen koronavirusaikaa. Asunnonostoaikoiden suhteen on kuitenkin merkittävää alueellista vaihtelua.
- Vastaavasti lainanottoaiheet ovat jatkaneet yleistymistään kuluttajien keskuudessa. Tätä selittää kuluttajien valoisat arviot omasta rahatilanteestaan, säästöjen kertyminen, kun kulutus putosi 10 % toisella vuosineljänneksellä sekä viitteet pitkään matalana jatkuvasta korkotasosta.

Lähde: Tilastokeskus ja Macrobond.

Tilannekuva

2.1. Taloustilanteen tarkastelu | EKP:n ennakoiva indikaattori: stressi-indeksi

Euroalueen rahoitusjärjestelmän stressi

— Euroalueen rahoitusjärjestelmän stressi-indeksi (CISS)

Lähde: EKP ja Macrobond.

- **Euroalueen rahoitusjärjestelmän stressi-indeksi*** kuvaa reaaliaikaisesti ns. järjestelmäriskiä ja toimii early warning -indikaattorina.
- Koronakriisi nosti merkittävästi euroalueen stressi-indeksiä, erityisesti Italian talouden ja pankkisektorin riskien seurauksena, vaikka kriisi ei evinnyt rahoitusjärjestelmän kriisiksi.
- EKP:n neuvosto päätti 4.6. lisätä arvopaperiostojen määrää 750 miljardista eurosta 1 350 miljardiin euroon ja pidentää osto-ohjelmien aikaa vähintään ensi vuoden kesäkuun loppuun.
- Toimella EKP rauhoitti markkinoita ja varautuu siihen, että taloudellisten vahinkojen korjaaminen on aiempaa arvioitua hitaampaa.
- Oxford Economicsin kysely: 162 kansainvälistä yritystä arvioi uuden finanssikriisin todennäköisyydeksi 20 % seuraavan kahden vuoden aikana. (FT 24.9)

* Yhdistelmäindikaattori päivittäisen markkinadatan pohjalta (esim. osake, bondit, rahamarkkina, pankit).

EU:n elpymissuunnitelma ja rahoituskehukset (MFF)

- Kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat muodostavat tärkeän osan EU:n elpymistä koronaviruksesta. Näissä esitetään kyseisen jäsenvaltion uudistus- ja investointisuunnitelma vuosiksi 2021–23. Kansallinen valmistelu on käynnistynyt ja Suomen alustava elpymis- ja palautumissuunnitelma toimitetaan komissiolle lokakuun puolivälissä. Kansallisten suunnitelmien ovat valmiina viimeistään 30.4.2021.
- Sekä investointeja elpymiseen että rakenteellisia ja strategisia uudistuksia tarvitaan niin kansallisella kuin EU-tasolla. EU-tasolla keskiössä ovat yhteistyö ja suunnitelmat digitaalisen ja vihreän siirtymän edistämiseksi. EU:n elpymisvälineen keskeisimmän osan, RRF:n, osalta komissio on ehdottanut, että vihreässä siirtymässä painotetaan investointien ja uudistusten tarpeellisuutta (37%) ja digitaalisessa siirtymässä kunnianhimon taso olisi vähintään 20 prosenttia.

Neuvoston kokoukset

- Saksan pj-kausi on lähtenyt vauhdikkaasti käyntiin. Syyskuun aikana sisämarkkinoista ja teollisuudesta vastaavat KIKY-ministerit kokoontuivat keskustelemaan epävirallisessa videokokouksessa 18.9 miten sisämarkkinoiden vahvistamisella ja syventämisellä voidaan tukea EU:n toipumista koronaviruskriisistä.
- EU-matkailuministerit kokoontuivat 28.9 keskustelemaan miten matkailuelinkeinon toipumista koronapandemiasta voidaan edistää ja miten tehdä matkailusta turvallista Euroopassa.
- EU:n koheesioministerit kokoontuivat 29.9 keskustelemaan koheesiopolitiikan uusien välineiden käytöstä, ml. elpymis- ja palautumistukiväline.
- Lokakuussa työ- ja sosiaaliministerit kokoontuvat keskustelemaan mm. työn murroksesta ja työntekijöiden osallistumisesta ja heidän tukemisestaan uudelleenorganisointitilanteissa ja KIKY-ministerit jälleen epäviralliseen kokoukseen lokakuun lopussa.
- Lisäksi EU:n Raaka-aineallianssi lanseerattiin 29.9. Kriittisten raaka-aineiden toimitusvarmuus, kiertotalous, kestävyys ja jäljitettävyyys ovat suunnitelmassa mukana.

Kansainvälinen yhteistyö (Kiina, Yhdysvallat, Venäjä)

- Kiinan talous on palautunut monia ennusteita nopeammin. Esimerkiksi Suomen pankin BOFIT-tutkimuslaitos arvioi keväällä Kiinan BKT:n kasvun jäävän tänä vuonna pakkaselle. Nyt se arvioi noin 1% kasvua. Yhtenä nopeamman kasvun hintana näyttää olevan kuitenkin Kiinan velkaantumisen kiihtyminen uudelleen.
- Monien Kiina-liiketoimintaa harjoittavien suomalaisten yritysten kannalta näkymät ovat sumuiset. Tähän vaikuttaa koronaviruspandemian lisäksi USA:n ja Kiinan välinen kauppasota. Niiden vaikutukset ovat suomalaisyritysten kannalta pääosin haitallisia.
- Kiinan ajankohtaisessa kaupp- ja teollisuuspolitiikassa huolta herättää näkymä, joka voisi merkitä kasvavaa tuonninkorvautumista kotimaisella tuotannolla ja Kiinan sisällä kotimaisten yritysten suosimista ulkomaisten kustannuksella.
- Venäjän talousnäkymät ovat edelleen hyvin epävarmat koronapandemian ja raaka-ainemarkkinoiden kehityksen takia. Epävarmuus ja uusien pakotteiden uhka näkyvät ruplan kurssissa, joka on lähtenyt uudelleen laskuun.
- Koronan takia määrättyt maahantulorajoitukset vaikeuttavat Venäjällä työskentelevien suomalaisten toimintaa.
- Yhdysvalloissa työttömyys on edelleen historiallisen suurta koronapandemian takia. Yhdysvaltojen talouden arvioidaan toipuvan K-kirjaimen muotoisesti, mikä kuvaa elpymisen kahtiajakoa. Näkyviä häviäjiä ovat erityisesti matkailu- ja palvelualan yritykset sekä matalapalkkaisten alojen työntekijät. Menestyjien joukkoon kuuluvat esimerkiksi teknologiayritykset sekä hyväpalkkaiset korkeasti koulutetut.
- Yhdysvaltojen ja Kiinan kärjistynyt teknologiakilpailu vaikeuttaa myös suomalaisten yritysten toimintaa.

Energiahuollon tilannekuva

1. Energiajärjestelmä ja -markkinat toimivat normaalisti
2. Energiatuotteiden kysyntä on normalisoitumassa
3. Lämmityskaudella 20/21 on odotettavissa turpeen käytön kasvua metsäteollisuuden sivutuotteiden saatavuuden heikkenemisen vuoksi

---

1. Energiajärjestelmä ja -markkinat toimivat normaalisti

- Energiajärjestelmä on toiminut globaalisti, Euroopassa ja Suomessa normaaliin tapaan.
- Energiatuottajien taloudelliseen tilanteeseen vaikuttavat energiatuotteiden jonkin verran alentunut kysyntä, alhaiset hinnat ja asiakkaiden mahdolliset maksuvaikkeudet.
- Suomelle tärkeää on, että energiahuollon tarvitsemat tavara-, palvelu- ja henkilöstöresurssit voivat liikkua rajojen yli myös oloissa, joissa liikkuvuutta on muuten rajoitettu Suomessa ja EU:ssa.

2. Energiatuotteiden hinnat ovat alhaiset

- Suomessa öljypolttoaineiden kulutus normalisoitumassa, lähinnä lentopolttoaineiden kulutusta lukuunottamatta
- Globaali fossiilisten polttoaineiden ylituotanto (öljy, maakaasu) suhteessa alentuneeseen kysyntään on johtanut hyvin alhaisiin näiden tuotteiden hintoihin globaalisti. Esimerkiksi öljyn hinta on useita kymmeniä prosentteja alempana kuin ennen kriisiä. Maakaasun kulutus voi IEA:n mukaan laskea tänä vuonna 4 %, joka on suurin pudotus historiassa. Myös maakaasun hinnat eri markkinapaikoilla eri puolilla maailmaa ovat olleet erittäin alhaiset. Myös leuto sää on vaikuttanut kulutukseen.
- Syyskuussa 2020 maakaasun kysyntä Euroopassa oli IEA:n mukaan kuitenkin jo suurempaa kuin vuonna 2019 samaan aikaan.
- Kansainvälinen energiajärjestö IEA ennakoii, että globaalisti energiankulutus laskee 6 % vuonna 2020. Tästä syystä myös kasvihuonekaasupäästöjen syntyminen energiasektorilla vähenee.
- Matalat hinnat vähentävät investointeja erityisesti fossiilisiin polttoaineisiin. Koronakriisi on vähentänyt erityisesti liikkumiseen käytettäviä polttoaineita, eli erityisesti öljynkulutusta. Markkinoilla on arveltu jopa vaihtoehtoa, että öljynkulutus ei enää lainkaan palautuisi vuoden 2019 tasolle johtuen muun muassa liikenteen muutoksista ja sähköautoilun lisääntymisestä.
- Suomessa sähkönkulutus on ollut alkuvuonna noin 2 % alemmalla tasolla kuin 2019. Sähkön pohjoismainen systeemihinta ja Suomen aluehinta ovat olleet hyvin alhaisella tasolla mm. suuren tuulisuuden ja hyvän vesivoiman saatavuuden vuoksi.

Tilannekuva

2.3. Energiamarkkinat | Energiahuollon tilannekuva 5.10.

3. Lämmityskaudella 20/21 on odotettavissa turpeen käytön kasvua metsäteollisuuden sivutuotteiden saatavuuden heikkenemisen vuoksi
  - Metsäteollisuuden tilanteen kehittymisestä riippuu, kuinka paljon ensi talvena korvataan sivutuotepuuta turpeella lämpölaitoksilla. Puupolttoaineita käytetään Suomessa nykyisin suuruusluokkaa 100 TWh vuodessa.
  - Metsäteollisuus arvioi syyskuussa 2020 metsäpolttoaineiden saatavuuden heikentymistä lämmityskaudelle 2020-2021 seuraavasti:
    - + Metsäpolttoaineiden tarjonta tippuu hakkuukertymän pienentyessä 1,8 TWh vuonna 2020.
    - + Metsäteollisuuden kiinteät sivutuotevirrat (energia) pienenevät 4,4 TWh vuonna 2020.
  - Puupolttoaineiden saatavuuden heikentymistä kotimaassa korvaa tuonti. Käytettävissä olevan puupohjaisen energian määrä tulee kuitenkin laskemaan energiapuun tuonnin kasvusta huolimatta.

Työ- ja elinkeinoministeriö seuraa Huoltovarmuuskeskuksen tilannekuvan kautta laajasti yhteiskunnan eri toimintojen huoltovarmuutta.

Seurattavat toimialat:

- Kansainvälinen ulottuvuus
- Teollisuus
- Logistiikka
- Energiahuolto
- Finanssisektori
- Terveystieteiden huolto
- Elintarvikehuolto
- Vesihuolto
- Media
- ICT-ala
- Vartiointiala
- Kolmas sektori ja järjestöt

Huoltovarmuuden yleiskatsaus 5.10.

Varsinainen huoltovarmuuden yksityiskohtainen tilannekuva on julkisuuslain 24.1§ 8k. nojalla salassa pidettävä.

- Pandemian alussa välittömät vaikutukset kohdistuivat eniten terveydenhuoltosektoriin, logistiikkaan ja osin elintarvikesektoriin (hamstraus). Aiemmin tehtyjä toimenpiteitä sopeutetaan nyt vastaamaan pandemian eri kehitysvaiheisiin.
- Tartuntojen määrät ovat hieman kasvaneet alkusyksyn aikana. Sairaanhoidopiirit, kunnat ja sosiaali- ja terveydenhuoltoalan yksityiset yritykset varautuvat omatoimisesti, ja näitä hankintoja täydennetään HVKn ostoilla. Sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt HVKlle yhteensä yhdeksän hankintaesitystä suojavarusteista vuoden 2020 aikana.
- Vesihuoltoalalla on tarkasteltukemikaalien ja varaosien varastotasoja. Nenäliinojen, desinfiointiliinojen ja muiden sitkeiden papereiden lisääntyneet käyttö ja hävittäminen viemäriin on aiheuttanut tavallista enemmän viemäritukoksia.
- Logistiikkasektorilla merikuljetusten kustannukset ovat nousseet ja niiden ennustetaan nousevan lisää. Lisäksi luottamusta joukkoliikenteen turvallisuuteen tulisi edistää, jotta ala ei joutuisi pitkään taantumaan.
- Elintarvikealan yritysten Foodservice-tukkukauppaa haittaa edelleen heikko ravintolakäytäntä.
- Koronadisinformaation määrä Suomessa ei ole edelleenkaan ollut kovin suurta verrattuna moneen muuhun Euroopan maahan.
- Myös monet kansalaisjärjestöt ovat keskittyneet viime kuukausina sopeuttamaan omaa toimintaansa muuttuneisiin olosuhteisiin. Kokouksia ja koulutuksia on siirretty kokonaan tai osittain verkkoon. Lähikoulutuksissa panostetaan turvaväleihin, hygieniaan ja kasvosuojaiin.
- Kriisin vaikutukset huoltovarmuuteen riippuvat pitkälti edelleen epidemian kestosta, talousvaikutuksista sekä elinkeinoelämän toimintakyvystä. Monella sektorilla suunnitellaan toipumisstrategioita ja pandemian jälkeisiä toimintamalleja.
- Uusi aiempaa tiukempi maskisuositus tuli voimaan 24.9.2020. Lähiviikkoina voi mahdollisesti ilmetä kasvanutta kysyntää suu-nenäsuojaimille ja se saattaa näkyä väliaikaisina, alueellisinä puutteina. Poolit seuraavat tilannetta ja raportoivat tilanteen kehityksestä.

